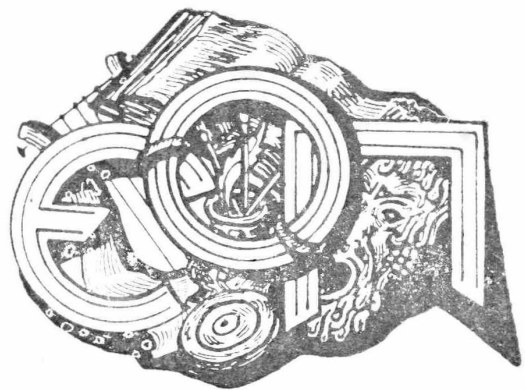

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΩΤΟΣ — 15 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1944 — ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ Ι

“ΞΕΚΙΝΗΜΑ”

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (Ε.Ο.Π.)

Διευθύνεται από συνταχτική επιτροπή
Αρχισυντάκτης: Μ. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Συνεργασίες βιβλία κ.τ.λ. να στέλλονται προσωρινά στον: Οίκο Φοιτητού 'Αρριανού 5 ή «Φοιτητική Λέσχη» Στρατηγού Καλλάρη 3 για το περιοδικό “ΞΕΚΙΝΗΜΑ”.

Τιμή φύλλου Δρχ. 20.000

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

ΧΡΟΝΟΣ Α΄

15 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1944

ΤΕΥΧΟΣ Ι

Χρόνος Ι — 15 του Φλεβάρη 1944 — Τεύχος Ι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δ. ΚΑΒΒΑΔΑ :	Σάν πρόλογος
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ :	«Ξεκίνημα» (ἄρθρο)
Γ. ΠΑΡΘΕΝΗ :	Τὸ τραγούδι τῆς χαρᾶς (ποίημα).
Γ. ΠΕΤΡΗ :	Ἐνάμεσα στὴν ἀγάπη καὶ τὸ θάνατο (διήγημα)
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ :	Στὴ μνήμη τοῦ Κωστῆ Γαλαμᾶ.
ΔΗΜ. ΚΑΡΑΝΙΚΑ :	Ἡ σωφρονιστικὴ προσπάθεια στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωση τοῦ 1821 (μελέτη.)
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ :	Ἄπὸ τ' ἀριστουργήματα τοῦ λαοῦ μας
Θ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ :	Ἐπιτήμη γλώσσα καὶ ζωὴ.
Β. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ :	Ὁ δρόμος τῆς ζωῆς. (ποίημα)
Η. ΘΡΑΚΙΩΤΗ :	Ἀνοιξιὰτικο. »
ΙΩΑΝ. ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ :	Ἀνοιξιὰτικες ἀπορίες. »
Π. ΘΑΣΙΤΗ :	Ἔτσι εἶναι πάντα—Στὸν Μ.Α.—ΚΙ
Μ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ :	Στίχη τῆς φοιτητικῆς.

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα — Δημοτικὴ βιβλιοθήκη — Φοιτητικὸ ἀναγνωστήριο.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ἡ κίνηση τῆς ΦΕΛ—ΓΙΑΝ. ΤΣΑΛΟΥΧΙΔΗ Ζωὴ καὶ κίνηση τοῦ Ε.Ο.Π.—ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἐκπολιτιστικὴ ζωὴ — Μ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ—κριτικὴ τοῦ βιβλίου—ἀλληλογραφία.

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ Ἐκπολιτιστικὸς Ὀμιλὸς τοῦ Πανεπιστημίου μας στὴν ἐπιθυμία τοῦ νὰ μεταδώσει σ' ὅσο τὸ δυνατό πὺ πλάτν κύκλο τῆς μορφωτικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς του ἐπιδιώξεις καὶ ἔτσι νὰ συμβάλει στὴν ἐξύψωση τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ γενικότερα τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καθὼς καὶ στὴν τόνωση τοῦ πατριωτικοῦ του φρονήματος, ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσει τὸ 15θήμερο αὐτὸ περιοδικό. Εἶναι καὶ αὐτὸ μαζὺ μὲ ὅλη τὴν ἄλλη ἀξίεπαινη δράση ποὺ μᾶς παρουσίασεν ὡς τώρα ὁ Ε.Ο.Π., μὲ τὴν ἐκθεση ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς, μὲ τὰ καλλιτεχνικά του «ρεσιτάλ» ἀπαγγελίας, δοχῆστρας καὶ χορωδίας, ἕνα παραπάνω σημάδι ποὺ δείχνει ὀλοφάνερα τὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ εὐγένεια μᾶ καὶ τὴν ψυχικὴ δύναμη ποὺ ἔχει ἡ σπουδάζουσα ἑλληνικὴ νεολαία. Ὁ τίτλος ποὺ ἔδωκε στὸ περιοδικὸ αὐτὸ εἶναι τὸ «Ξεκίνημα». Κι ἀλήθεια ἡ δράση τοῦ Ἐκπολιτιστικοῦ Ὀμίλου τοῦ Πανεπιστημίου μας εἶναι ἕνα καινούργιο ξεκίνημα πάνω στὸν ἐκπο-

λιτιστικὸ καὶ προοδευτικὸ δρόμο ποὺ χάραξε στὴ φυλὴ μας ἡ παλιὰ ἐκπολιτιστικὴ τῆς πύραδοση, σὰν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ξεκινήματα ποὺ ἔκανε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς σὲ κάθε ἀθελὸ του σταμάτημα.

Καὶ δὲν μπορούσε ἡ σπουδάζουσα νεολαία μας, στὶς δύσκολες αὐτῆς σιγιμῆς, παρὰ αὐτὸ τὸ δρόμο νὰ πάρεῖ γιὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴ τᾶση εἶναι ἀποτυπωμένη μέσα στὸ γόνο τῆς φυλῆς μας σὰν ἕνας ἐπιστατικὸς κληρονομικὸς χαρακτήρας, σὰν μὴ μεταλλαγὴ, ἀπὸ τότε ποὺ ξεπροβάλλει μέσα ἀπὸ τὴ βαρβαρότητα τῶν πρώτων ἱστορικῶν χρόνων ἡ φιλοπόδοι ἑλληνικὴ φυλὴ μὲ σκοπὸ τὸν ἀνθρωπισμὸ καὶ δὴ γὰρ τὸν πολιτισμὸ. Ὁ πολιτισμὸς ἀλήθεια ποὺ ἔχει ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν εἶναι ἐπίκτητος φάνηκε μαζὺ μὲ τὴν ἐμφάνιση τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνισμοῦ εἶναι καὶ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ μέσα ἀκόμα στὶς ἀγριότητες τοῦ πολέμου ξεπροβάλλει ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἀγνός, ἀληθινός. Αὐτὸς ὁ ἐνδόμυχος ἐκπολι-

στικός κληρονομικός παράγοντας της φυλής μας είναι εκείνος που άφύπνισε τη σπουδαζουσα νεολαία μας από τον επικίνδυνο πνευματικό λήθαργο όπου την παρέουραν άθελά της οι εξαιρετικές συνθήκες που βρέθηκαν ο τόπος μας, και την καθωδήγησε στην παρήγορη κι' ένθαρρυντική για όλους μας εκπολιτιστική της δράση.

Είναι καθήκον λοιπόν, είναι υποχρέωση όλων εκείνων που αγαπούνε πραγματικά τον τόπο μας και δεν θάθελαν να δοῦνε τη φυλή μας να παρασούρει στο βάραθρο της πνευματικής και ήθικης εξουθένωσης όπου την τραβοῦν οι ζοφερές σκέψεις που μοιραία φέρνει ή κατάντια του τόπου μας, να ενισχύσουν με όλες τους τις δυνάμεις την

εὐγενική, την ελληνικώτατη αυτή προσπάθεια της νεολαίας μας.

Δέν πρέπει και δέν πρόκειται ο έλληνας που θα επιζήσει μεταπολεμικά να μὴν έχει κανένα ψυχικό και ήθικό περιεχόμενο παρά μόνο την ικανότητα για την αυτοσυντήρηση του ατόμου που μοιραία οδηγεί στην εκφυλιστική προσαρμογή, μὰ πρέπει να καταβληθῆ κάθε προσπάθεια για να αποχίσει τὰ απαραίτητα ψυχικά, ήθικά και πνευματικά εφόδια που θὰ του επιτρέφουνε ν' αντιδράσει στην προσαρμογή σε κάθε επιζήμια για τὸν ελληνικό λαό επίδραση.

ΔΗΜ. ΚΑΒΒΑΔΑΣ
καθηγητής της Βοτανικής
του Πανεπιστημίου Θεσπώνης

ΞΕΚΙΝΗΜΙΑ

Βλέπουμε έναν πρωτόφαντο εκδοτικό όργασμό στην Αθήνα, και μια άλματική ανάπτυξη του άναγνώστη στην πόλη μας. Η νιότη στραφώηκε στο βιβλίο, μὰ ή Θεσσαλονίκη άπόμεινε πάλι καλός δέχτης, χωρίς να γίνει και δημιουργός. Και κανείς δέν άναρωτήθηκε: Γιατί να λείπει τὸ δημιουργὸ σπέρμα μέσα από ένα πλῆθος τόσο εὐπρόσδεχτο στις έξομολογήσεις του καλλιτέχνη; Μὰ εκεί που ή σκέψη ξεχνά να κάνει τὸ χρέος της, κι ο στοχασμός περνά άδιάφορος και κουρασμένος, τὸ αὐθόρμητο κάνει πολλές φορές τὸ θάμα του. Μέσα στη μικρή φοιτητική πολιτεία θὰ βρεῖς έναν κόσμο με φλογερή ψυχή κι άνήσυχο πνεῦμα, που ζει έντονα κ' έρευνά τὰ προβλήματα της εποχής του, που άγωνιά, συνθλίβεται, άναστυλώνεται και δέχεται την Τέχνη και την Έπιστήμη σὰ λύτρωσες και σὰν οδηγητές σε εποχές πιὸ στέρεες και πολιτισμένες άπ' τή δική μας. Κι όλη αὐτή ή άναζήτηση κι άνησυχία γέννησε τὸν «Εκπολιτιστικό» Όμιλο του Πανεπιστημίου, που φροντισμένα και δημιουργικά πέρασε τὰ δύσκολα

μονοπάτια της άρχης, για ν' άγκαλιάσει ύστερα, με τ' άποτελέσματα της γόνιμης δουλειάς του, τὸ ένδιαφέρον και την ύποστήριξη του άκαδημαϊκού κόσμου.

Η πλούσια και πολύμορφη δράση του Ε. Ο. Π., δημιούργησε—μιάν άνάγκη κι ένα άποτέλεσμα. Την άνάγκη μιὰς άνώτερης μορφής έκφρασης ενός παλλόμενου κόσμου, και τὸν τρόπο για να βρεθεί αὐτή. Και χρειάστηκε τὸ «Ξεκίνημα». Ξεκίνημα μὰ και σταθμός μαζί. Θά ναι ο καθρέφτης της φοιτητικής ψυχής. Δημιούργημα άνάγκης, που την πραγμάτωσε ή τεράστια κίνηση που παρατηρήθηκε σ' όλες τις σχολές σπ' τὸς άύριανὸς επιστήμονες γύρω άπ' την Τέχνη. Τὰ γόνιμα μὰ χέρσα χωράφια σπάρθηκαν, και πλούσιες οι σοδειές, μαντεύονται. Διψασμένοι οι φοιτητές μας για βιβλίο, μουσική, ποίηση, άγκάλιασαν με την όρμη της νιότης τὸ καινούργιο πνευματικό γλυκοχάρμα. Κι άμέσως ξεπετάχτηκαν οι πρώτοι ζωγράφοι, οι πρώτοι ποιητές, οι πρώτοι γλύπτες, που κρατά ως τὰ τώρα σμιλεύανε την τέχνη τους, γιατί δέν

έξορα αν θα βροϋνε αναγνωριση, και γιατι πουθενά δε βρισκόταν γι' αυτους αποκοϋμπι.

Και τωρα που αυτο το πληθος ζητᾷ να μεταδωσει τη χαρά που αυτο πρωτο ενιωσε, απο το εργο που με τωση εμπνευση γεννησε και με τωση αγαπη και φροντιδα δουλεψε, εχει το πιο ταιριαχο στην προσπαθεια του μεσο, το «Ξεκινημα». Μεσα στις σελιδες του οι νεοι πνεματικοι εργατες βρηκαν τη φιλοξενια και επαινετης τους προσπαθειας. Αυτες θα τους γνωρισουν με το κοινο, θα πλατυνουν την τεχνη τους, φκιανοντας την κρημα των πολλων. Αυτες θα τους οπλισουν μ' εμπιστοσυνη και θα τους δωσουν την πειρα, τη δυναμη και τον ενθουσιασμο, που θ' αναπτυξουν τα ταλεντα τους. Απ' τον αγωνα βγαίνει η επιδοση. Για το εξωφυλλο δουλεψαν ολοι οι ζωγραφοι μας. Διαλεχτηκε η καλλιτερη εργασια. Το ιδιο εγινε και με το περιεχομενο. Κ' ετσι το πρωτο μας τευχος, κλεινει κοματα απο ο,τι πιο ομορφο ζει σημερα μεσα στους νεους μας.

Ακομα ο φοιτητης ξεφυλλιζοντας το τευχος αυτο θα βρει σε καθε σελιδα του, αναγλυφο ενα κοματι της ψυχης του, κι οι παλιοι επιστημονες θα βροϋν ζωτανιμενες τις πιο εντονες, ζεστες αγαπημενες μερες της ζωης τους. Τις μορφες της τεχνης που θα περασει απ' τις στηλες μας, δε θα τις κλεισουμε σε ορισμενα αισθητικα καλοϋπια, κι ουτε θ' ακολουθησουμε τη μια η την αλλη απ' τις καθιερωμενες σχολες. Καθε τι θαναει ευπροσδεχτο, φτανει να ναι ελαϊκευμενη επιστημη και φτανει να ναι Τεχνη.

Τεχνη με τη ζωντανια και τη φλογα του νεου μεσα της.

Δε ζηταμε καμια ελιεικεια, απο κανενα κριτικο. Εϊμαστε νεοι κι οι Δασκαλοι παντα χροιαζονται. Τις τεχνικες δυσχερειες τις ξεπερασαμε, και μας δυναμωνει η ιδεα πως χιλιαδες νεοι περιμενουν να δωϋν κατι δικο τους, που με την ομορφια του θα πλημμυρισει την υπαροχη τους, και θα σκεπασει τις ανησυχίες τους. Μας δυναμωνει ακομα η σκεψη πως το «Ξεκινημα» θα σταθει φαρως μοναδικος της τεχνης σημερα στη Μακεδονια. Φαρως με φως απο πλουσια ζωτικότητα γενιας που δεν ξεχνα τον ανωτερο προορισμο του επιστημονα και καλλιτεχνη, μεσα στις δυσκολες σημερινες πολεμικες συνθηκες. Και θα τραβηξουμε στο δρομο της δυσκολης προσπαθειας με το χαμογελο στα χειλη και το τραγουδι στην καρδια. Για το οτι θα βροϋμε ανταποδοση, εϊμαστε βεβαιοι. Η ιδια διψα που εκανε τις πενες να τρεξουν πανω στο χαρτι, βρισκεται και σ' αυτους που θα διαβασουν. Θελουμε ακομα το καθε ματι που θα πεσει πανω στο εργο μας, να εκτιμησει ακερια, πρωτα την προσπαθεια κι υστερα να βαθμολογησει το εργο. Ίκανοποιημενοι γι αυτο που σημερα μοροϋμε και δινουμε στον αναγνωστη, δεν ξεχνουμε τη δουλια και τις φροντιδες που επωμιζομαστε για την εξελιχτικη συνεχιση του εργου. Υποσχομαστε πως μοναδικη φροντιδα και σκεψη μας, μοναδικη συγκεντρωση καθε δυνατοτητας και προσπαθειας θα ναι μια: «Παντα καλλιτερο σε καθε του εκδοση το...»

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Ανοιχτο σαν το ροδο ν' ανθιζει σου γελιο
χαρωπο και το βλεμα σου λευτερο ναειναι
και τα κρινα του στήθους στο φως, στον αγερα.
Αχ! ας ειναι παιδιαστικα ολα και δροσια
και τραγουδια γλυκα, χαρωπα ν' αντηχουν.

Δες το φυλλο το ερμο μ' αναγалья κρυφη
τι τραγουδια που ψελνει... Κι' ομως το ξερει
πως χλωμο θα ναι αυριο, πως αυριο πεθαινει!
Και τ' αηδονι, το λεριο, δες τ' αγνο πως το πινουν
του Μαγιοϋ το γλυκο το κρασι... Κι' ας το νιωθουν
πως ψυχρα μενουν αυριο, πως αυριο πεθαινουν!

Μην κρεμνα λοιπον δακρυ στο ματι η καρδια σου
κι ας ρουφα γυρω μόν' ο,τι η νιοτη κερνα.
Ελα τωρα, κι ο τρομος, που θλιψη κρυφη
τ' ουρανοϋ θε να στειλει στην ψυχη μας, αργαει
κι ο,τι γυρω μας ποχει γλυκο τον καρπο
θε να σβυσει μια μερα — παλια ναι ιστορια. —

Ανοιχτο σαν το ροδο ν' ανθιζει σου γελιο
χαρωπο και το βλεμα σου λευτερο ναειναι
και τα κρινα του στήθους στο φως, στον αγερα.
Αχ! ας ειναι παιδιαστικα ολα και δροσια
και τραγουδια γλυκα, χαρωπα ν' αντηχουν.

Γ. ΠΑΡΘΕΝΗΣ

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Βασίλης μίλησε με τὸ θάνατο. Καὶ τώρα ὁ Βασίλης γελούσε ἕνα γέλιο ἀλλόκοτα συρτὸ καὶ μόνονο. Κοιτάζουμε τὰ τριαντάφυλλα ποὺ ζωγράφισε ἡ πληγὴ του στὸ ἀδιάφορο χορτάρι. Τὸ βράδυ ἴσως βροῦμε καιρὸ νὰ τὸν βάλουμε κάτω ἀπ' τὰ χαμομήλια. Τὴ μέρα σπαταλάει πικρὸς ματιὰς ὁ θάνατος. Κι' ἀκούσαμε τὸ περπάτημα τοῦ θανάτου τὰπ τὰπ.

Ἄπ' τὸ ἀνοιγμα τοῦ καταφύγιου κρεμιόταν ἕνα κομμάτι οὐρανόσ και κάτω φαινόταν μιὰν ἄπλα ἐλιές καὶ σειοῦνταν τὰ βλαστάρια στὶς κληματαριές. Μέσα ἀπὸ τὶς καρδιές μας βγήκεν ἡ νύχτα ποὺ τὰ σκέπασεν ὅλα, ὅλα ἔξδν ἀπὸ τὸ θάνατο.

—Φεύγουμε! Γειά σου Βασίλη. Πῶς πέρασες στὴ χώρα ποὺ τὸ πόδι δὲν ἀφίνει πατήματα στὴ λιπαρὴ σκόνῃ; Ἐκεῖ θὰ μάθεις τὰ τραγούδια ποὺ λέν οἱ πεθαμένοι στὶς πένθιμες ἡμέρες τοῦ Σεπτεμβροῦ. Μάσα τὶς πικρὸς οἴζες Βασίλη. Ἐμεῖς φεύγουμε. Κι ἔχει τὸ φευγιόμας τῆσιωπὴλὴ φοικίαση τῆς ἐρημιᾶς γιατί γύρω δὲν ἀπάνταινες τίποτε νὰ κινιέται ἔξδν ἀπ' τὴ σιωπῇ, καὶ σιωπῇ εἶταν ὁ θάνατος. Σαπλώσαμε κάποτε ἀπὸ τὴνκούραση

καὶ φάγαμε ψωμὶ πικρὸ καὶ καπνίσσαμε σκεπασμένοι με κουβέρτα τὸ τοιγάρο ἀπὸ καπνὸ ποὺ τὸν τινάξαμε ἀπὸ μιὰ τσέπη.

Τὸ παράξενα γλυκὸ μουρμούρισμα μιᾶς φιλέρημης βρούσης μπῆκε με τὴ δροσιὰ στὰ ξερά μας σπλάχνα. Περπατοῦμε ἀνάμεσα σὲ χωράφια καὶ εἶναι οἱ λόφοι γιόματοι ἐλιές.

Βρήκαμε ἕνα σπίτι, μιὰν ἀγροικία λησμονημένη στὴ νυχτιά. Οἱ ἄλλοι προσπεράσανε γιατί ὁ ἐχθρὸς ἴσως νὰ εἶταν αὐριο ἔδᾶ. Μ' ἄφησαν. Κι εἶμουνα τόσο ἀποκαμωμένος ποὺ τρίκλιζα σχεδὸν καὶ πῆγαινα πασπατευτὰ τὸν τοῖχο τοῖχο νὰ βρῶ τὴ θύρα. Λίγο φῶς ποὺ τρέμει σὲ μιὰ χαραμάδα, γιοφύρι μέσ' στὸ χάος καὶ περνοῦν γλυκὲς ἐλπίδες στὴν καρδιά μου. Δὲν εἶταν κλειδωμένο καὶ ἀπόρησα σὲ τὴσσην ἐρημιὰ καὶ φοβέρα. Ἄνοιξα καὶ ἔτριξε' ὦ αὐτὸ τὸ τριξίμο, ἀναγνώστη μου, νοιώσε τὴ γλύκα τῆς μουσικῆς του. Φώναξα νὰ μὴν φοβηθῇ ὅποιος καὶ νᾶτανε ἀπὸ ἕναν πληγωμένο. Ἄλαφριά μπῆκα. Δὲν τρόμαξε μήτε εἶταν παραξενιά νὰ με κοιτάζει ὦρα πολλὴ στὰ μάτια ἔτσι καθὼς στεκόμουν, ὀρθιος, φορτωμένος, ἔτοιμος νὰ γείρω ἀπὸ τὴν κούραση «Κάθησε» μοῦ εἶπε ἀπλά. Πέταξα τὸ σακίδιο καὶ τ' ὄπλο μου σὲ μιὰ γωνία καὶ τράβηξα τὸ σκαμνὶ κοντὰ στὸ τζάκι. Μιὰ χύτρα σιγόβραζε καὶ μέσα στὸ νερὸ χοροπηδοῦσαν σῦκα, δαμάσκηνα καὶ σταφίδες. Γύρισα

τὴν κοίταξα «Πῶς νὰ σὲ φωνάζω»; —Κελαδινὴ, τραγοῦδησε ἕστερ' ἀπὸ σκέψη. Κελαδινὴ, ναί, ἔτσι νομίζω τώρα. γιατί ἴσως νὰ εἶπε καὶ ἄλλο ὄνομα. Κι εἶταν ἡ πρώτη λέξη ποὺ ἄκουγα ἀπ' αὐτὴ ποὺ ἔκλεισε ἀργότερα στὴ ψυχὴ μου τὶς γλώσσες ὄλου τοῦ ἀπείρου. Ἦταν βαρεμένο τὸ πόδι μου καὶ πρίστηκε ἀπὸ τὸ βᾶδισμα. Κολημένο πάνω στὴν πληγὴ τὸ ξεσκισμένο παντελόνι. Βάλθηκε νὰ με πλένει, ἔτσι σὰ μικρὸ καὶ ἀνήμπορο παιδί καὶ ἔχυνε βροστὸ νερὸ στὸ πόδι μου καὶ ἔχυνε ἀλλόκοτα μύρα στὴν καρδιά μου. Μ' ἄκουγε ρουφώντας κρασί γλυκόπιτο τὰ λόγια μου.

—Κελαδινὴ. Πῶς βρέθηκες μόνη σὲ τὴσση τρομάρα καὶ ἐρημιὰ;

Ὁ Βασίλης πέθανε. Τὸν ἀφήσαμε μόναχο ἐκεῖ κάτω ἀπὸ τὰ χαμομήλια. Σιωποῦσε καὶ δὲ με ρώτησε τίποτα σχετικὸ με τὸν Βασίλη, καὶ κατάλαβα πῶς ἄφινε, ξεπίτηδες, λιγάκι τρομαγμένη, νὰ βρισκεται στ' ἀλλόκοτο ἐκεῖνο πέταγμα ἡ σκέψη τῆς, ποὺ τέντωνε τὰ μάτια τῆς κα' ἕνα χαριτωμένο τίνιγμα τοῦ κεφαλιοῦ τόσο παιδιὰτικα καὶ τόσο ἀπορημένα. Γιατί νὰ περιγράψω τὴ μορφὴ τῆς, τὸ κορμί τῆς; Κι αὐτὸ δὲν τὸ κάνω, ὄχι πῶς μοροῦσε νὰ εἶταν ἄσχημη ἢ Κελαδινὴ. Δὲν εἶνε ποτὲ ἄσχημη μιὰ γυναίκα ποὺ βογγᾷ ἀπὸ ἀγάπη ὅταν τὴ σφίγγεις στὸ στήθος σου καὶ βασιλεύουν τὰ μάτια τῆς γιὰ νὰ χαράξει ἡ μέρα. Κι ἕστερα ὅταν εἶναι ἔτσι ροδισμένη, με μιὰ νοσταλγικὰ θλίψη περιχυμένη, ποὺ σὲ λικνίζει.

—Πές μου τὴ ζωὴ σου, Κελαδινὴ, ἀπὸ μικρὸ κοριτσάκι». Ζάρωσε στὰ πόδια μου, τὸ τζάκι ξεχασμένο εἶχε σβύσει, καὶ εἶταν σκοτάδι. «Εἶμουν βέβαιη πῶς θάρχόσουνα καὶ σὲ περιμένα. Τώρα δὲ θὰ μπορούμε νὰ χωρίσουμε ποτὲ

πιά». Εἶπε καὶ γέλασε.

—«Γιατί τὸ λές αὐτὸ; Χά! Χά! Μὴ νόμισες πῶς πᾶει ὁ ἀγάπησα; Χά, χά! Ὁχι δὲν εἶναι δυνατό νὰ τὸ φαντάστηκες αὐτὸ τὸ πράγμα. Ἐγὼ ἔσενα; Χά, χά καὶ τόσο γρηγορα; Παιγνίδι θαρροῦς εἶναι ὁ θάνατος»; Σιωποῦσε, σιωποῦσε. Σφίγγαμε τὰ χέρια μας μ' ἔχθητα καὶ ἂν δὲν εἶτανε σκοτάδι θὰ βεβαίωνα πῶς ἔτρεμε καὶ κείνη λιγάκι.

—Κι εἶμασταν λυτρωμένοι καὶ γλυκὰ ἐγκαταλειμένοι γιατί νοιώθαμε πῶς ὁ ἀγαπιούμασταν.

Αὐριο θὰ σὲ πάρω μαζί μου κάτω μακριὰ. Εἶτανε τὸ δάκρυ τῆς ἢ τὸ κρασί ποὺ ἔσταζε ἀπ' τὸ βαρέλι κάτω στὰ πλακάκια; Δὲν θὸ σὲ χάσω καὶ ἂν ὄλο τὸν κόσμο πολεμήσω. Πολεμήσω, εἶπε κατὶ σὰν ἀντίπαλος. Σηκώθηκε, εἶναι μιὰ χάση νὰ πατάει σίγουρα μιὰ μεστομένη γυναίκα στὸ ἦσυχο δωμάτιο με σανιδένιο πάτωμα γλυκὸ στὸν κρότο. Ἄναψε ἕνα λυχνάρι. Φάε, μίλησε καὶ καθόνταν καὶ με κοιτάζε Κι ἀντήχησε ἡ φωνὴ τῆς τόσο ἀπόκοσμα καθὼς ἔβλεπα τὶς σκιές μας νὰ χοροπηδοῦν ἀγκαλιασμένες στὸν τοῖχο.

Ἐκεῖ κάτω πολεμοῦν οἱ συντρόφοι καὶ ὁ Βασίλης ρούφηξε ἀλημόνι.

—Ἄγαπούλα μου ὁ ἀγαπούλα! Ἦ πανόραμα αὐτὴ λεζούλα τί καινούργιο ἔπαιρνε ἀπ' τὶς καρδιές μας καὶ εἶχε τέτοια ἀνέκφραστη παρθενικὰ ἁρμονία καὶ δροσιὰ; Ἄπάνω στὸ στήθος σου ἄκουα τὴν καρδιά τῆς νύχτας. Ἄν τῆς ἀνοίγα μιὰ πληγὴ θὰ πηδοῦσε τὸ αἷμα τῆς σέκο κατράμι γιαιστερὸ ποὺ ἀχνίζει. Κοιτᾶω τὸ στήθος σου τὸ τρικυμισμένο καὶ ἔχω τρικυμία στὴ σκέψη μου. Νὰ κολυμπήσω νὰ ρουφήξω. Εἶμαι ἕνα κερί ποὺ ἂ

ναψε απ' τις φλόγες τῆν ματιῶν σου καὶ λυῶναι τὴν εἰκόνα σου ποὺ κρεμνάνει ὁ πυρετός μου. Δὲν ξαίρω γιατί μοῦ θυμίζουν ρυάκια κάτω ἀπὸ ἀνθισμένες γιαπωνέζικες κερσιές. Στάσου νὰ πεθάνω, Κελαδινή! Ἐσύ, ἐγώ, ἐμεῖς, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. ὦ ψυχὴ μου. Καὶ νὰ μιλῶ καὶ νὰ μὴν ἔχουν νόημα τὰ λόγια μου γιὰ τὸν κόσμο.

Ὅλα τὰ πράματα πήρανε μιὰν ἰδιαίτερη σημασία. Ἔχετε ἀκούσει ἕνα πράγμα νὰ μιλάει. Ποιὸς θὰ τὸ πιστεῦσε; τῆς εἶπα.

Ἔσκαψα τὸν οὐρανὸ γιὰ νὰ βρῶ τις πηγές τῶν δακρύων, βοήθησέ με νὰ ξανανοιώσουν ὅλα γύρω μας. Εἶταν τρομάρα αὐτὸ τὸ μεθύσι. Σ' ἀγάπησα περισσότερο ἀπ' ὅ,τι πράμα ἔχω ἀγαπήσει μέχρι σήμερα. Σὲ καρτεροῦσα αἰώνια στὶς ράχες τῶν προγόνων μου.

Κι εἶταν ὅλα μέσα στοὺς καιροὺς νάρθω ἔτσι νὰ σὲ βρῶ μέσ' ἀπ' τὰ σκοτιάδια. Ἐσύ, τώρα μέτρησα μὲ τὴ ματιὰ σου τὸ χάος τῆς καρδιάς μου. Ἐγώ, νοιώθω ποὺ ξεδιπλώνεις τὴν οὐσία τοῦ κάθε κύτταροῦ σου.

Εἶχε μιὰ ὑπέροχη τρεμούλα νὰ βυθαίει στὰ μάτια καὶ νὰ κοντανασαίνει σὰ γινόμενα βάρους τῆς γλυκῆ. Πέρασε καιρὸς κοντὰ σου; Πόσος χρόνος; Νὰ ἔδῳ κελαϊδᾶ ἕνα πουλί. Ἀηδόνι θάναι μὲ εἶπες καὶ ἔδειχνες τὴν καρδιά σου. Μιὰ ἀφιόχνη ἔδῳ μέσα πλέκει καὶ μὲ γρατσουνάει εἶπα, καὶ ἔδειχνα τὴν καρδιά μου. Μέσα στὶς φλέβες σου τρέχει τριανταφυλλόνερο. Μέσα μου βογγάει ὁ βοριάς καὶ παγώνει φαρυμάκι σὲ πηγάδι.

Μαύρη ζαχαρωτὴ σταφίδα στὸ σακκιδιό μου, ἀρμαθιές σῦκα, καὶ ἐλιές καὶ ἕνα ψωμί σπιτίσιο. Καὶ στὰ μάτια τῆς εἶταν σκοτιάδι καὶ ἔξω σκοτιάδι.

— Ἐλα μαζί μου, ἔλα μαζί μου,

βάλθηκα γονατισμένος νὰ κλαίω καὶ κείνη εἶταν χὰδι καὶ θανάσιμη κίτρινάδα καὶ μασοῦσε ὅλο πὼς ἔπρεπε μιὰ μέρα θταν γίνε ἡσυχία νὰ ξαναγυρίσω. Τότε κατάλαβα πὼς δὲν εἶχε αὐτὴ τὴν ἐλπίδα καὶ ἐννοίωσα πόσο τὴν ἀγαποῦσα. Τὶ εἶταν οἱ ἄλλες μου ἀγάπες μπρὸς τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα.

— Δὲν θέλω νὰ πεθάνεις, μοῦ εἶπε καὶ εἶταν κρεμασμένη ἀπ' τὸ λαιμό μου καὶ τριβόταν ἔτσι μὲ λαχτάρα, ποὺ ἔκανα τὴν τρελλὴ σκέψη νὰ κολλήσουμε ἔτσι γιὰ πάντα νὰ πάμε νὰ μᾶς φιλήσει στὰ μπλεγμένα μαλλιά μας ἀνεμιστὰ ἡ αἰωνιότητα.

Τραβήχτηκα ἀπότομα καὶ τρέχοντας στὴ νύχτα. Πλατὺ κλάμα ἀκολούθησε τὰ βήματά μου. Σερνόμουν ματωμένο κουρέλι, ἕνα κουρελάκι. Θὰ πάω νὰ βρῶ τὸ Βασίλη, εἶπα. Καὶ κουνῶ παραξένα καὶ ἀπειλητικά τὸ δαχτυλάκι μου ποὺ δίχως ἄλλο ἔπρεπε νὰ γελᾶσαι ὥρα πολλή ἂν δὲν εἴσουν τόσο σοβαρή. ὦ! ἡ πίκρα νὰ θυμοῦμαι ἐσένα καὶ νὰ μωσκοβολᾶ ἡ σκέψη μου. Πονῶ. Ποτὲ ἄλλοτε δὲ σὲ ξαναεἶδα καὶ σὺ τῆξερες αὐτό, καὶ οὔτε θὰ σὲ ξαναἶδῳ καὶ σὺ τὸ νοιώθεις αὐτό—ὦ Κελαδινὴ Μὴν εἴσουν ὄνειρο μέσ' ἀπ' τὰ παιδικὰ μου χρόνια μπλεγμένο μὲ τις τραχιές γραμμὲς τοῦ Μακεδονίτικου ὀρίζοντα; Μὴν εἴσουν πέρασμα σὲ παραμιλητό, ποὺ βλέπει ὁ πληγωμένος στὴν κοιλάδα ἢ μιὰ σκληρὴ ἱστορία τῆς θανάσιμης κούρασης ποὺ τρέμει; Κελαδινή! Κελαδινή! Ὁ Βασίλης πῆγε κάτω ἀπ' τὰ χαμομήλια. Κι ὁ Βασίλης μὲ μισεῖ, μὲ μισεῖ ἀπὸ τότε ποὺ εἴμασταν παιδιά, γιατί εἴχαμε τὴν ἴδια ἀγάπη. Στείλε μου μήνυμα ποὺ εἶσαι νάρθω νὰ μὲ γλυτώσεις ἀπὸ τὸ Βασίλη.

Γιώργος Πετρήs

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Στις 27 τοῦ περσικοῦ Φλεβάρη, ἕνας ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους ποιητὲς τῆς παγκόσμιας διανοήσης, ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς, ἔπαψε νὰ τραγουδᾶ καὶ ν' ἀνασαίνει. Ἐνας χρόνος πέρασε ποὺ ἔκλεισαν τὰ μεγάλα ἐκεῖνα φλογερά κ' ἐκφραστικά μάτια. Τὸ φευγιό του στὶς κοιλάδες τῆς σιωπῆς εἶτανε χτύπημα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, σὰν ποὺ εἶναι ὅλες οἱ ἀπώλειες σὲ ἔθνη ποὺ ἀπορρανεύονται ἀπὸ κείνους ποὺ ὀδηγοῦν τὰ βήματά τους ἢ κανονίζουν τοὺς παλμοὺς τῆς καρδιάς τους τὶς δυστυχημένες ὄρες. Κι ἔκλαψε ἡ Πατρίδα τοῦτο τὸ χαμὸ μ' ὅλο ποὺ ἐνώθε πὼς μαζί του δὲν ἔφευγε καὶ κείνο, ποὺ ὁ θάνατος τοῦ Ποιητῆ, τοῦδινε τὴν τελειωτικὴ σφαγίδα τῆς ἀθανασίας, τὸ ἔργο του. Ἐνα ἔργο τεράστιο σὲ ὄγκο καὶ περιεχόμενο ποὺ πάνω του καὶ μέσα του βλέπεις διάχυτο τὸ πάσχισμα νὰ πλαισιώσει κάθε τι ποὺ λαχτάριζε σὲ κύτταρο Ἑλληνικό, καὶ ποὺ ἀκόμα δὲν τὸ νιώσαμε.

Μᾶς τὸν εἶχανε συστήσει μέσα ἀπ' τὰ κατώτερα τραγοῦδια του ὅπως γίνεται συνήθως, καὶ μ' ἕναν τρόπο τόσο σχολαστικὸ καὶ μονότονο, ποὺ γιὰ πολὺν καιρὸ μᾶς ἔμεινε μιὰ προκατάληψη, καὶ ἕνα αἶσθημα ἄγονος ξηρότητας, ἀνάθεμα καὶ ἀχτινοβολία τοῦ στίχου του.

Εἶταν ὁ καιρὸς, ποὺ ὁ ἐσώκαρδος δείχτης τῆς αἰσθαντικότητάς μας ἔβρισκε πλέριαν ἱκανοποίηση στὴν παραπονιάρικη, θλιμμένη καὶ καρτερικὴ μοιρολατρεία τοῦ Πορ-

φύρα, καὶ ὅ,τι μᾶς ὑπόσχονταν ἡ προσπάθεια τοῦ Χατζόπουλου γιὰ τὴ μουσικοποίηση τοῦ στίχου, ἔσβηνε τὸν ἐρεθισμό κάθε ἀνησυχίας μας στὴ μονόκνηλη προοπτικὴ του. Ὁ Παλαμᾶς στὸ ἄγουρο αὐτὶ μας ἀφινε ἀκατάληπτους καὶ βαριούς ἤχους, εἶτε Διονυσιακὴ ἄρπα χτυποῦσε, εἶτε Βυζαντινὴ χορωδία διεύθυνε, εἶτε Νεοελληνικὸ λαγοῦτο ἔπαιζε. Πρέπει ἀκόμα νὰ δημολογήσουμε, ὅτι μᾶς τρομάζε ἡ σκέψη πὼς πρέπει ἀκόμα νὰ μελετηθεῖ τὸ τεράστιο ἔργο του.

Ὅπου πάει τόσοσ καιρὸς ποὺ ὁ Μεγάλος ἀφισε χωρὶς καβαλλάρη ἰσάβιό του τὸν Πήγασο. Καιρὸς, ποὺ στὸ πέρασμά του τὸ ἔργο του ἄρχισε ν' ἀγαπιέται καὶ νὰ νιώθεται. Ἡ τεχνικὴ τοῦ μεταχειρίζεται καὶ δοκιμάζει ὅλες τις φόρμες. Ἐθάφτει λησμονημένα μοτίβα, λαμπικάρει τὰ μεταχειρισμένα, μεταχειρίζεται πρωτάκουστα καὶ νέα. Ἔτσι φαντάζει τὸ ἔργο του σὰν ἕνα φανάρι βενέτικο, ποὺ φωτίζει ὅμως ὄσο ἕνας ἥλιος. Αὐτὸ τὸ περιπλοκο ἀφίνει πολλὲς φορές κάποια ἐντύπωση φκιαστοῦ, καθὼς ἀφίνει μιὰν ὑποψία ὑποκρισίας ἢ φιλοσοφία του. Μὰ τὸ δράμα τοῦ Παλαμᾶ, τὸ δράμα ποὺ πλέκονταν στὴν καρδιά του, εἶταν ἀληθινὸ ἀναντίρρητα. Ἀγκαλιάζει, τὸ περισσότερο, πεσιμισμὸ ἢ σκέψη του, μὰ δὲν κλείνει τὸν κύκλο τῆς σὲ ἀδιέξοδο. Μιὰ αἰσιοδοξία, καλύτερα μιὰ βεβαιότητα μιὰ πίστη πολλὲς φορές λάμπει. Πιστεύει στὴ λύτρω-

ση τῆς Ἑλλάδας, ποὺ θὰ ρθει ἀπ' τὸ δίδαγμα τοῦ πάθους, ποὺ εἶναι ὅπως ξέρομε τὸ πειστικότερο ἀπ' τὰ διδάγματα...

Στὶς 27 τοῦ περσικοῦ Φλεβάρη, ἡ Ἑλλάδα χάρισε στὴ Ἡλύσια τῆς Εὐρωπαϊκῆς δόξας μιὰν ἀθανασία. Ὁ Παλαμᾶς δὲν εἶναι πιά τοῦ κόσμου μας, μὰ στὸν κόσμο ἀκόμα μένει. Ἔσβησε τὸ λαμπερὸ ἀλλή-

γορο μάτι ποὺ ἔπαιζε γλυκὰ καὶ παρᾶξενα κάτω ἀπ' τὰ πυκνὰ παχιά φρούδια. Καὶ τὸ στήθος ποὺ φαρμακώθηκε ἀπ' τὴν ἀμφιβολία λιώνει τώρα. Μὰ ἔμεινε ἡ κραυγὴ του...

Στὴ μνήμη του, εὐλαβικὰ στὶς στήλες μας δημοσιεύουμε λίγα ἀπ' τὰ ἀριστουργήματά του....

ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ

(Ἀπόσπασμα)

Παιγνιδίσματα... πετάματα... ὁ ἀσύγκριτος...
μὴν τὸ παινευτῆς!

Σίμωσε, ἀπλωσε τὸ χέρι, βόηθα,
γίνε δουλευτῆς·
ταίριαζε, ἄκουε, φρόντιζε καὶ ρώτα,
γύρε, ἂν θέλῃς νὰ ὑψωθῆς·
νίκη σου ἀνυπόταχτε, σ' ἐσὲ νὰ πῆς:
«Υποτάξου πρῶτα».

Δεῖξε ἐσὺ πὼς πρῶτα εἶσαι ὁ ἄρχοντας
κι ὁ ἐξουσιαστῆς
τοῦ θυμοῦ σου, τῆς βουλῆς σου, τῆς ψυχῆς σου·
γίνε δουλευτῆς.

Σβύσε κάθε σου ξεχώρισμα,
ρίξ' τὸ δαχτυλίδι σου ἀρραβῶνα
μέσα στὸ κανάλι τοῦ λαοῦ·
ἓνας γίνε ἀπὸ τοὺς στύλους τοὺς ἀμέτρητους
τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ συντροφικοῦ.

ΘΕΣΣΑΛΛΟΝΙΚΗ

Ἡ Θεσσαλὴ νεράιδα ποὺ σοῦ χάρισε
τὸνομά της
ποῖος ξέρει ἀπὸ τὰ μάγια θὰ σὲ μοίρανε
τὰ δικά της
Ἀνάβρα ἐσὺ δοξοληγῆς ἀνάμεσα
στοὺς αἰῶνες
τῆ δόξα δὲ μοιράζουν μόνον οἱ ἄφθαστοι
Παρθενῶνες
Θεορία, σαϊτιές, φωτιές, κουρσάροι, πόλεμοι
σὲ ρημάζουν
λαοὶ τὴν ἄνομη λύσσα ἴτους ἀπάνω σου
δοκιμάζουν
Σὲ τρανιάζουν, δὲ σὲ βουλιάζουν οἱ ὄρητες
τῶν κλειδῶνων
σὲ θεμελιώνουν τὰ ὄπλα τῶν Ἀλεξάνδρων
Μακεδόνων
Πάντα γιὰ σὲ οὐρανὸς γαλαξίος, ὁ Ὀλυμπος
λαμπροφόρος
καὶ πάντα σ' εὐλογεῖ ἀσκητῆς θεοφροῦρητος
τ' Ἁγιονόρος
Ἔσένα ἢ ρόδα σοῦ γελοῦν ἢ ἀξέχαστα δέρνουν
χιόνια
ὁ ἥλιος σου βγαίνει ἢ γέρνει θεὸς πεντάμορφος
παναιώνια
Καὶ πάντα πρωτοπλάστης παραστάτης σου
θεῖος ὀπλίτης
γιὰ τὸ μάτωμα τρόμος γιὰ τὸ θορίαμβο
Μυροβλήτης
Εἴσουνα, σβεῖς, ξαναγεννιέσαι ἀπάτητη
τῶρ' ἀκόμα
μιὰ χλόη φυτρῶνει ἀπὸ τὸ πατημέτο σου νὰ
τὸ χῶμα
Ὁ ποιητῆς ποὺ ξαναγεννάντεψε καλότυχος
τὴ θωριά σου
καὶ γεύτηκε σὲ λίγα σου δαφνόφυλλα
τὰ φιλιὰ σου
Γονατιστὸς γιὰ σένα ἀνάφτει τοῦ ἔμνου σου
τὴ λαμπάδα
καὶ λαχταρᾷ σὲ σένα ξεσκεπάζοντας
τὴν Ἑλλάδα

≡ ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ ≡

Ἄεροσάλευτα μέσα στίς γαστρούλες
τὰ ροδοζαχαρένια πελαργόνια
σὰ βāμένες ἀπὸ ντροπὴ κοροῦλες
τρεμογέρονουν τὰ λυγερά τους κλώνια.

Σὰ νὰ γλυκοχαράζει στὰ μπαλκόνια,
καλοκυράδες ποιὲς βασιλοπούλες
τὰ γαρούφαλα στρώσανε σεντόνια
γιὰ τῆς νύχτας τῆς ἐρωτοτρεμούλες;

Τὸ κόκκινο στὴ σάρκα τους ἐπάνω
μουσικὰ μοιρασμένο, πόσο πλάνο,
γίνετ' ἦχος καὶ γίνεται εὐωδιά,
τριανταφυλλιά μυρῶνει τὸν ἀγέρα
καὶ τ' ἀηδониοῦ γρικῶς τὴ θεία φλογέρα
καὶ σοῦ τρυπάει μιὰ γλύκα τὴν καρδιά.

Τὸ δέντρο μὲ τὰ μοσκοβολιστὰ
κρινάνθια στ' ἀγκαθερά του κλώνια
γιὰ νὰ εὐφραίνει τὸ σπίτι μου ἀπὸ χρόνια
φυτεμένο στὴν πόρτα μου μπροστά.

«Ξερίζωσέ» το! Μοῦ εἶπε συντυχία!
μιὰ γυναίκα ποὺ βάσταε μὲ δαιμόνια.
τὸ ἀφορισμένο, καὶ τὴν καταφρόνια
σέρνει ὅπου ἀνθίζει καὶ τὴ δυστυχία».

Κι ἐγὼ, πάντα σὲ ξάφνιασμα, στερνά
ποὺ δὲν καλογνώριζω κι ἂν ἡ τύχη
κι ἂν ὁ θεὸς τὸν κόσμον τοῦτο κυβερνᾷ
κι ἂν τὸν κρατᾷ τοῦ Σατανᾶ τὸ νύχι,
κι ἐγὼ ποὺ μόνο ἔχω Θεὸ τὸ φόβο,
τὸ μοσκόδεντρο σύριζα τὸ κόβω.

ΑΠ' ΤΟ ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ
ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΣ

(Ἀπόσπασμα)

Ὅσο νὰ σὲ λυπηθῇ
τῆς ἀγάπης ὁ Θεός,
καὶ νὰ ξημερώση μιὰν αὐγή,
καὶ νὰ σὲ καλέση ὁ λυτρωμός,
ὦ ψυχὴ παραδαρμένη ἀπὸ τὸ κρῖμα!

Καὶ θάκούσης τὴ φωνὴ τοῦ λυτρωτῆ
θὰ γδυθῆς τῆς ἀμαρτίας τὸ ντύμα,
καὶ ξανὰ κυβερνημένη κι ἀλαφρὴ
θὰ σαλέψης σὰν τὴ χλόη, σὰν τὸ πουλί,
σὰν τὸν κόρφο τὸ γυναικείο σὰν τὸ κῦμα,
καὶ μὴν ἔχοντας πρὸς κάτου ἄλλο σκαλὶ
νὰ κατακυλλῆς πρὸς βαθιὰ
στοῦ Κακοῦ τὴ σκάλα.—
γιὰ τάνεβασμα ξανὰ ποὺ σὲ καλεῖ
θὰ αἰστανθῆς νὰ σοῦ φυτρώσουν, ὦ χαρά!
τὰ φτερά,
τὰ φτερά τὰ πρωτινά σου τὰ μεγάλα!

ΑΓΑΠΗ (Ἀπόσπασμα)

Περδικόστητη Τσιγγάνα ποὺ μιλῶντας γιγαντεύεις
ὦ μαγεύτρα, ποὺ μιλεῖς καὶ τοὺς κόσμους ξεπερνᾷς
τὰ μεσάνυχτα πρὸς τᾶστρα καὶ τᾶστέρια σοῦ φοροῦνε
γλῶσσα προσταγῆς, μιὰ κορώνα ξωτικιάς!

Σφίξε γύρω μου τὴ ζώνη
τῶν ἀντροίκειω σου χειρῶν
εἶμαι ὁ μάγος τῆς ἀγάπης
μάγισσα τῶν ἀστεριῶν.

Η ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΜΜΑΔΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ¹ ΤΟΥ 1821

ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΝΙΚΑ Καθηγ. του Ποιν. Δικ. στο Παν(μιο Θεσ)νίκης.

Μέσα στους καπνούς και τους κορδύεις από τα καρνοφύλλια των αγωνιζομένων για την απελευθέρωση της Ελλάδος οι εκπρόσωποι της λαϊκής κυριαρχίας θέλησης των απελευθερωθέντων μερών δεν παρέλειψαν να φροντίσουν για την εδραίωση της τάξης και της πειθαρχίας, γιατί έννοιωσαν πως χωρίς τάξη και πειθαρχία δεν είναι δυνατή καμία ανοικοδομητική προσπάθεια και δεν μπορεί να βοηθή πρόοδος και πολιτισμός.

Γι' αυτό η «Β εν Αστρεϊ των Ελλήνων Έθνική Συνέλευσις» εξέδωσε την 18^η Απριλίου 1823 το υπ' αριθ. ΜΓ Ψήφισμα «περι Απανθίσματος των εγκληματιών». Ο πρώτος αυτός Ποινικός κώδικς της Ελλάδος ήταν φυσικά άτελής, αλλά μπορούμε και σήμερα να αρυσθούμε απ' αυτόν διδάγματα. Πρώτα για τη γλώσσα του, που είχε απλή, όπως ταιριάζει σ' ένα ποινικό νόμο, γιατί προϋπόθεση για την ισχύ του αξιώματος «αγνοία του ποινικού νόμου δεν συγχωρείται» είναι το δ,τι ο λαός πρέπει να μπορεί να τον διαβάσει και να τον κατανοή. Ύστερα όμως για όρισμένους θεσμούς που προέρχονται από το πηγαίο περί δικαίου συναίσθημα του Έλληνικού λαού, το οποίο αργότερα νοθεύθηκε με την επίδραση ξένων θεσμών, που μεταφτυπώθηκαν αυτούσιοι και σε μās.

Το άπάνθισμα προέβλεπε τις ακόλουθες ποινές: Τόν θάνατο, τη φυλάκιση από 3 ημέρες έως 19 χρόνους, τη φυλάκιση με δεσμά από 1 μέχρι 6 μήνες (§ λγ) και 10 μέχρι 19 χρόνους για έμπρημο (§ ση), το ραβδισμό από 20-50 για κλοπή γεωργικού εργαλείου και τ' ξύλισμα 20-100 για ζωοκλοπή, τη χρηματική ποινή από 5 μέχρι 10.000 γρόσια, την αποζημίωση της πρόξενθηθείσης βλάβης (§§ ηστ, κξ, μθ, οβ, ογ, οθ) και παρεπόμενες ποινές, ήδία την έκπτωση από το δημόσιο αξίωμα.

Συνάντομε επίσης στο Άπάνθισμα τις ακόλουθες παρεπόμενες ποινές: α) **τη προίκιση**: «επί φθοράς παρθένου με βίαν υπό άνδρος υπάνδρου υποχρεούται ούτος να προικίσει την κόρην αναλόγως της καταστάσεως αυτού και της παρθένου» (§νγ) και β) **τη διατροφή**: «όταν το εγκλημα είναι φονικόν αν ο φονευθείς έχει παιδιά ανήλικα, ή παρουσία του φονεύως να βοηθή την διατροφήν των

¹ Πρβλ. Άνδρ. Μάμουκα: Συλλογή των κατά την αναγέννησιν της Ελλάδος πολιτευμάτων, νόμων, και άλλων επίσημων πράξεων από του 1821 μέχρι τέλους του 1832. **Geib**: Darstellung des Rechtszustandes in Griechenland 1835. **Manrer**: Das Griechische Volk τόμ. 3, 1836 Δημοσθ, **Μίραογετζή**: Ο πρώτος ποινικός κώδικς της Ελλάδος (το Άπάνθισμα των εγκληματιών 1823) 1940.

ανήλικων παιδιών έως να φθάσωσιν εις νόμιμον ηλικίαν, ή των γονέων, αν είνε ασθενείς και άποροι» (Γενικά, Β).

Το Άπάνθισμα προβλέπει και άόριστες ποινές, όπως στη § μα «οί συμπράκτορες και συμμετοχοί των άνωτέρω εγκλημάτων (δηλ. άνθρωποκτονίας) να παιδεύονται καθ' όσον συνήργησαν εις το εγκλημα» και ως στη § ξδ «εί δε και ή ψευδομαρτυρία φωραθή πριν βλάβη, να παιδεύεται ο ψευδομαρτυς αναλόγως με το άμάρτημα, το όποιον και αν ήθέλησε, δεν ήδυνήθη να τ'ό βάλη εις πράξιν».

Έκείνο όμως το όποιο μās προξενεί εντύπωση στο προκείμενο είνε ότι το Άπάνθισμα δεν γνωρίζει την ισόβιο φυλάκιση, αλλά μόνο μέχρι 19 χρόνων και επίσης ότι δεν παραδέχεται διακρίσεις μεταξύ της στερητικής της ελευθερίας ποινής, όπως ο ισχύων Ποιν. Νόμος που διακρίνει δεσμά, εφρκτή και φυλάκιση ή τα Έλλ. Ποιν. Σχέδια του 1924, 1933, 1935 κλπ. που διακρίνουν κάθειρξη και φυλάκιση. Είς τα σημεία αυτά υπερέχει το Άπάνθισμα όχι μόνο από το Ποιν. Νόμο του 1834, αλλά και από τα δικά μας Ποιν. Σχέδια και είνε πλέον συγχρονισμένο προς τις νεώτερες αντιλήψεις της εγκληματολογικής πολιτικής και της σωφρονιστικής. Οί συντάκται των Έλλην. Ποιν. Σχεδίων δεν έπρεπε να παρίδουν τα προτερήματα αυτά του Άπανθίσματος. Το Άπάνθισμα, χωρίς να έπηρεασθή άπόλυτα από ξένες νομοθεσίες και θεωρητικές προκαταλήψεις της έποχής του είνε ως επί το πλείστο για πηγή το περί δικαίου συναίσθημα του Έλληνικού λαού.

Για φυλακές χρησιμοποιούσαν τότε πολλά φρούρια ή άλλα οικήματα, τα όποια όλως διάλου καμ-

μία ή πλημελή ασφάλεια παρείχαν όπως, φαίνεται από τις αποφάσεις των υπό του Καποδίστρια όργανωθέντων «πρωτοκλήτων δικαστηρίων, ως εγκληματιών», που δημοσιεύονταν στη Γενική Έφημερίδα της Ελλάδος. Διά των αποφάσεων αυτών έκαλούντο οί «τοιχορύξαντες» και «δραπετεύσαντες» από τις φυλακές να παρουσιασθούν μέσα σε όρισμένη προθεσμία, άλλοιώς ήθελαν να υποστή τις ποινές των φυγοδικών και υποβληθή σε μεσεγγύηση ή περιοσία των.¹

Ένδιαφέρουσες είνε όρισμένες ποινικές αποφάσεις, δια των όποιων έπεβάλοντο και ποινές, άλλες δεν ανεγράφοντο στο Άπάνθισμα (Έτσι λ. γ. α.) ή υπ' αριθ. 457 αποφάσεις της Στρατιωτικής Έπιτροπής εν Ναυπλίω της 28)2)1828 (Γεν. Έφημ. της Ελλάδος. 1828 σ. 70) κατά του Παρασκευά, Δημητσανίτου, που έσκότωσε τον Δ. Γ., όρίζει «εξ άπάντων ανακαλύψασα ότι ούκ ένεκα προμέλετης, άλλ' εξ άπροσεξίας και παραδρομής έπράχθη ο φόνος, καταδικάζει . . . εις την εφ' έξης ποινήν κατά τον Μ.Θ. παράγραφον του κώδικος του Νόμου. Έξ όλοκλήρου μήνας από της σημερον να ευρίσκειται υπό παιδείαν, τους μέν πρώτους τρεις εξ αυτών φέρων άλλυσον εις τους πόδας, και να δουλεύη παστρεύων τās άκαθαρσίας της Πολιτείας Ναυπλιου, τους δε λοιπους τρεις μήνας να μένη εις την φυλακήν κατά συνέχει-

¹ Προβλ. Γεν. Έφημ. της Ελλάδος έτ. 1828, σ. 102 «ή προσωρινή διοίκησης της Αίγινης ειδοποιεί ότι την νύκτα ταύτην περί τα έξημερώματα τινές εκ των φυλακισμένων δι' εγκλήματα βαρέα, τον αριθμόν 7, τρυπήσαντες το τείχος της φυλακής, έδρα τέτευσαν.» Επίσης έτ. 1828, σ. 235-236, όμοια έτ. 1830 σ. 7, σ. 16, σ. 63, έτ. 1821 σ. 59, 98, 133, 152.

αν. Πρὸς παραμυθίαν δὲ τῆς χήρας γυναικὸς καὶ τοῦ ὄρφανοῦ τέκνου τοῦ φονευθέντος ἐκ τοῦ πρᾶντικά μὲν, νὰ ἀποδώσῃ ὁ ρηθεὶς ὑπεύθυνος γρόσια 100, μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ποινῆς ἀπαλλαγὴν του, νὰ δώσῃ πρὸς τὴν χήραν καὶ τὸ ὄρφανον τὰ ἡμισυ τῶν ὄσων ἐκ τε τῆς δουλείας καὶ τῆς ἰδιοκτησίας του προσπορίζεται ἐπὶ χρόνους ὀλοκλήρους 10,» β) ἢ δὲ ἀπόφασις τοῦ προσωρινοῦ πολεμικοῦ δικαστηρίου Αἰγίνης (Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος 1828 σ. 309) γιὰ ἀπόπειρα πειρατίας ὀρίζει «οἱ ἄνω εἰρημένοι διὰ τὴν 5 μηνῶν στενήν καὶ αὐστηρὰν φυλάκισιν των, διὰ τὴν νοσώδη κατάστασιν τῆς υγείας των καὶ διότι παρεμνήθησαν ἀπὸ ἄλλον εἰς αὐτὴν τὴν κακοπραξίαν, ὑποβάλλονται εἰς ποινήν δημοσίων ἐργασιῶν διὰ ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἐσυλλήφθησαν».

Τὰ ἐπιπολάζοντα κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐγκλήματα ἦταν ἡ πειρατεία καὶ ἡ ληστεία. Ἡ δὲ ἔλλειψις τῆς ὀργάνωσης ἀσφαλείας ἀντεσταθμίζονταν μὲ τὸν ἐκφοβισμό καὶ τὸ παραδειγματισμό, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς περιγραφὰς τῶν ἀστυνόμων γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς κεφαλικῆς ποινῆς.¹

Τοῦτο δὲ βρίσκειται σὲ τέλεια ἀντίθεση πρὸς τὴ σωφρονιστικὴ συνείδηση καὶ ὠριμότητα τῶν τότε δικαστῶν, οἱ ὅποιοι μπορούν νὰ χρησιμεύσουν σὰν παράδειγμα καὶ στοὺς σημερινούς δικαστές, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ λόγο τοῦ Ἰωάννου Ἀννίνου, Προέδρου τοῦ

κατὰ τὴν Τριπολιτσᾶν Πρωτοκλήτου δικαστηρίου κατὰ τὴν ἐναρξὴ τῶν ἐργασιῶν «πῶς τέλος πάντων νὰ κολάζωνται οἱ ἐγκληματῆται, ὄχι διὰ νὰ διεκδικῆται ἡ Δικαιοσύνη, διότι φιλέκδικος δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἡ δικαιοσύνη, ἀλλὰ διὰ νὰ διορθωνῶνται καὶ οὕτω νὰ συναριθμῶνται μὲ τοὺς ἄλλους καλοὺς πολίτας καὶ προσέτι οἱ διατεθειμένοι εἰς τὸ κακουργεῖν νὰ λαμβάνουν παράδειγμα καὶ οὕτω φυλάττωνται ἀπὸ τὸ νὰ πειράζουσι καὶ βλάπτουσι τοὺς ὁμοίους των» (Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος ἔτ. 1831, σ. 6).

(Ἐχει συνέχεια)

ρίου τῆς 4)11)1830... ὁ Δημ. Κασσιμάκος, Σπαρτιάτης, ἔτων 35 ἦτο συντροφοναύτης εἰς τὸ Ἴονιον πλοῖον τοῦ ἐκ Κυθήρων Θεοδωρῆ Λογοθέτου κατὰ τὸ 1826, ὅτε ἀνεχώρησε τὸ πλοῖον αὐτὸ ἀποσύραν εἰς τὴν Μεθώνην φέρον ἐπιβάτας τὴν Ραλοῦν, σύζυγον Δ. Μαλκότα, τὸν υἱὸν αὐτῆς Μιχαλάκη καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς Κασθ' ὄδον πλησῶν τῶν Ἐλαφονήσων ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἐφόνευσαν τοὺς εἰρημένους τρεῖς ἐπιβάτας καὶ διήρπασαν τὰ χρήματα καὶ πράγματα των... Ὁ Δ. Κασσιμάκος εἰς τῶν κακουργησάντων, συλληφθεὶς ὑπεβλήθη εἰς τὸ ἀνήκον Δικαστήριον καὶ διὰ τῆς ἄνω μνησθείσης ἀποφάσεως, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ὡς ἀποδεχθεὶς ἔνοχος ναυτοπειρατείας. Ὁ κατάδικος δι' ἀναφοράς του ἀπὸ αἰ Σεπτεμβρίου 1830 πρὸς τὴν Α. Ε. ἐξητήσατο τὴν χάριν, ἀλλὰ ἡ Κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι δὲν δύναται νὰ παραχωρήσῃ χάριν διὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα. Ὄθεν τὸ δικαστήριον διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως του, ἥτις καὶ ἐξετελέσθη κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑπ' ἀριθ. 71 ἀνάφορὰν τῆς Ἀστυνομίας Καλαμάτας.

Ἑλληνικὴ Πολιτεία

Πρὸς τὸν Διοικητὴν Καλαμάτας καὶ Νησίου.

Ὁ Πρ. Ἀστυνόμος Καλαμάτας Κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ὑπ' ἀριθ. 854 προσκλήσεως τῆς Διοικητικῆς ταύτης καὶ τοῦ ἐπισημασμένου ἀντιγράφου τῆς Διαταγῆς τοῦ Δικα-

στηρίου, προσκαλέσας, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐνταῦθα πολιτικῆς φρουρᾶς καὶ ἀπελθὼν μετ' αὐτοῦ τὴν χθεσινὴν μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἅμα ἐγγχειροσθείσης μοι τῆς αὐτῆς προσκλήσεως, εἰς τὸ ἐνταῦθα δεσμιωτήριον, παρέλαβον τῶν ἐν αὐτῷ κατάδικον Δ. Κασσιμάκον, καὶ φρουρούμενον παρ' ὅλης τῆς ἐκτελεστικῆς δυνάμεως καὶ παρὰ τοῦ περὶ οὗ εἰρηται ἀρχηγοῦ, ὀδηγήσας αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐκεῖ ὁ πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου ἀνέγνωσε εἰς αὐτὸν τὴν πράξιν, δι' ἧς ἀπορρίπτεται ἡ τῆς χάριτος αἰτήσις νουθετήσας καὶ προτρέψας τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸ ἐνόν, ὅπως ἀφισιωθῆ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Παντοδυνάμου ἐπομένως τούτου πλησιάσας εἰς τὸν κατάδικον, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ διορισθεὶς πνευματικός, πατὴρ Ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος ἱερομόναχος, φέρον τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ μὲ τὸν σταυρὸν εἰς τὰς χεῖρας τὸν καθωδήγησεν τὰ εἰκότα μετὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην δὲ συνοδεύσαντες αὐτὸν κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον μεταφέρμεν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἔνθα εἰσελθὼν αὐτὸς καὶ ὁ παρακολουθῶν ἱερεὺς διετάχθησαν ἀκολουθῶσαι οἱ στρατιῶται νὰ περικυκλώσωσι τὴν ἐκκλησίαν, φυλάττοντες ἀκριβῶς τὰς θύρας τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου... Ἐμεινε λοιπὸν ὁ κατάδικος εἰς τὴν ἐκκλησίαν χθὲς μετὰ τὴν μεσημβρίαν καὶ ἐφεξῆς δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐξοκτόπως μέχρι τῆς σήμερον τὸ πρωί... Τότε πρὸς πλειοτέραν αἰσθαντικὴν παράταξιν, διέταξε νὰ σημάνωσι ὄλους τοὺς ἱεροὺς κώδωνας καθ' ὃν τρόπον συνειθίζεται εἰς τὸν ἐνταφιασμόν τῶν θνησκόντων καὶ ταυτοχρόνως μὲ τὸ κτύπημα τῶν κωδῶνων συνωδεύσαμεν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, εἰς τὴν

παλαιὰν ἐπικαλουμένην μητρόπολιν καὶ παλαιὰ μνήματα συνακολουθούσας καὶ τοῦ ἱερέως καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ὀδοιπορίας, ἀφοῦ προηγουμένως διήλθομεν διὰ τῆς ἀγορᾶς, ἔχοντες περιστοιχισμένον καλῶς τὸν κατάδικον παρ' ὅλης τῆς ὀπλοφύρου φρουρᾶς... Ἐκεῖ ἐκαθέσθη ὁ κατάδικος ἐπὶ τοῦ προετοιμασθέντος τάφου του παραινόμενος μὲ ὄλην τὴν ζέσιν παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀφοῦ ἐκαλύφθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ του τρεῖς ἐκ τῶν στρατιωτῶν πυροβολήσαντες κατὰ τῆς κεφαλῆς του τὸν ἐθανάτωσαν εἰς τὴν στιγμήν... Ἄλλ' εἰς τὴν ποίαν διευθῶν εἰς τὸ Διοικητήριον τοῦτο κατὰ χρέος ἐκθεσιν τῆς εἰρημένης κεφαλικῆς ἐκτελέσεως, δὲν δύναμαι νὰ ἀποσιωπήσω τὴν γενναϊότητα τοῦ καταδίκου, ὅστις καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς παρατάξεως δὲν ἔδειξεν τὴν παραμικρὰν δειλίαν τοῦ θανάτου ἄλλ' ἐφαίνετο σχεδὸν ὅλος ἀδιάφορος, νουθετῶν τὸ πλῆθος τῶν παρακολουθούσων θεατῶν νὰ λάβωσι παράδειγμα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ ζῶσι τιμῶς εἰς τὸν κοινωνικὸν τούτον βίον διὰ νὰ μὴ γίνωσι μέτοχοι τῆς τύχης του.

Ἐν Καλαμάτα τῆ 17 Μῆβρίου 1830

Ὁ Ἀστυνόμος Ζ. Μαρατάς

Σὲ ἄλλη παρόμοια ἐκθεση γιὰ ἐκτέλεση κεφαλικῆς ποινῆς τοῦ Ἀστυνόμου Νικολαΐδου στὴ Σκόπελο βλέπουμε ὅτι αὐτὸς φάνηκε καλύτερος σκηνοθέτης, γιὰτὶ ἀναφέρει ἀκόμα ὅτι «ὄλην τὴν ἡμέραν χθὲς καὶ ὄλην τὴν νύκτα ὁ κατάδικος ἔμεινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς μετάνοιαν καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἦν ἐλευθέρῃ ἢ εἰσόδος τῶν συγγενῶν φίλων καὶ ἔχθρῶν του διδόντων καὶ λαμβανόντων τὸν τελεωταῖον ἀσπασμόν καὶ τὴν συγχώρησιν, εἰσερχομένων ἀνὰ δύο μόνον ἐκάστην φοράν».

1 Ἐκθεσις ἀστυνόμου Μαρατᾶ στὴ Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος ἔτος 1830, σ. 464-465.

Ἐκατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. Λ ἐγκληματικὴν ἀπόφασιν τοῦ κατὰ τὴν Κάτω Μεσσηνίαν Πρωτοκλήτου δικαστη-

ΑΠΟ Τ' ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

(Ποινέματα τῆς ἀγαπητικιάς)

Ἄπ' ὅλα τ' ἄστρα τοῦρανοῦ ἓνα εἶναι πού σου μοιάζει
ἓνα πού βγαίνει τὸ πουρνὸ ὅταν γλυκοχαράζει

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, ποιά βρύση σέ ποτίζει
πού στέκεις πάντα δροσερὸ κι' ἀνθεῖς καὶ λουλουδίξεις;

Ποῖος ἥλιος λαμπερώτατος σοῦδωκε τὴν ἀνθάδα
καὶ ποιά μηλιά, γλυκομηλιά, τὴ ροδοκοκινάδα;

Σὰν τί τὸ θέλει ἡ μάνα σου τὴ νύχτα τὸ λυχνάρι
ὀπόχει μέσ' εἰς τὸ σπίτι τῆς τ' αὐγούστου τὸ φεγγάρι

(Παλιές ἀγάπες)

Ἄλησμονιῶνται κ' οἱ φιλιές ξεχνοῦνται κι' οἱ ἀγάπες
στὸ δρόμο νᾶνταμώνονται σὰν ξένοι, σὰ διαβάτες.

Καινούργια ἀγαπημένη μου στάσου κομμάτ' ὀπίσω,
παλιὰ φιλιὰ μου πάντησε καὶ θῶ νὰ τὴ μιλήσω.

Σὰν εἶν' ἡ ἀγάπη μπιστικὴ, παλιώνει, μηδὲ λιώνει
ἀνθεῖ καὶ δένει στὴν καρδιά καὶ ξανακαινουσιώνει.

(Καῦμοι καὶ βάσανα τῆς ἀγάπης)

Ἄπ' τὸ δεντρί πού θάρρεψες νὰ φᾶς ἀπ' τὸν καρπὸ του
μὴ μυριστῆς τὰ φύλλα του καὶ πάρης τὸν καῦμό του.

Ἐγὼ εἶμ' ἐκεῖνο τὸ πουλί πού εἰς τὴ φωτιά σιμώνω
καίγουμε, στάχτη γίνουμε καὶ πάλι ξαναγιάνω.

Ἡ ἀγάπη βράχους κατελεῖ καὶ τὰ θεριὰ μερώνει
κι' ἐγὼ τὴν ἔχω εἰς τὴν καρδιά, γιαντὸ μὲ θανατώνει.

Τὰ βότανα, τὰ γιατρικά μόν' τὸ κορμὶ γιατρεύουν
μὰ οἱ πληγές πουχ' ἡ καρδιά, ἄλλο γιατρὸ γυρεύουν.

Τὸ πληγωμένο στήθος μου πονεῖ, μὰ δὲν τὸ λέει
τᾶχειλι μου κι' ἂν τραγουδεῖ, μέσα ἡ καρδιά μου κλαίει

Ὡς τρέμουν τᾶστρα τοῦ οὐρανοῦ, ὄντε θὰ ξημερώση
τρέμει κι' ἐμὲ ἡ καρδούλα μου, ὄντε θὰ σ' ἀνταμώση.

(Ἄπο τις «Ἐκλογές ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ
Ἑλληνικοῦ τοῦ Ν. Γ. Πολίτη».)

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

Τὸ πρόβλημα «ἐπιστήμη καὶ γλῶσσα» πού πρὶν ἀπὸ ἑκατοντάδες χρόνια ἀπασχόλησε τοὺς ἐπιστήμονες καὶ τοὺς λαοὺς ἀρχαίων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, στὴν Ἑλλάδα ἀπασχολεῖ ἀκόμα καὶ τοὺς ἐπιστήμονες καὶ τὸ λαὸς τῆς. Μάλιστα τὰ τελευταῖα εἴκοσι χρόνια καὶ προπάντων σήμερα, ἔγινε ἓνα πρωταρχικὸ καὶ κοινὸ πρόβλημα πού τὸ ἀντιρροῦν οἱ ἐπιστήμονες ὅλων ἀνεξάρτητα τῶν ἐπιστημῶν.

Ἀλήθεια ποιά γλῶσσα πρέπει νὰ μεταχειρίζεται ὁ Ἕλληνας ἐπιστήμονας, τὴν Καθαρεύουσα ἢ τὴν Δημοτική; Προτοῦ ὅμως ἀπαντήσει κανεὶς σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα ὀρθῶνεται ἓνα ἄλλο γενικώτερο καὶ σοβαρώτερο: ποῖο ρόλο παίξει γενικὰ ἡ ἐπιστήμη στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰδικώτερα: ποῖος εἶναι ἢ καλύτερα ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ρόλος τῆς νεοελληνικῆς ἐπιστήμης μέσα στὴ νεοελληνικὴ ζωὴ;

Τὸ σύνθετο αὐτὸ πρόβλημα «Ἐπιστήμη, Γλῶσσα καὶ Ζωὴ» τὸ ἀντικρούσαμε τὸ περασμένο καλοκαίρι μερικοὶ φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες ἀπ' ὄλες σχεδὸν τὶς σχολές, πού ἀποτελούσαμε μιά μικρὴ φιλικὴ ομάδα. Κι ἡ ἀπάντησις πού δώσαμε καὶ παραδεχτήκαμε εἶναι τούτῃ δὴ μὲ

συντομία.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη, ὅπως καὶ κάθε λαοῦ ἡ ἐπιστήμη δὲν μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀνεξάρτητη καὶ ξεκομμένη ἀπὸ τὴν ὅλην ζωὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, παρά ἴσα-ἴσα ὀφείλει νὰ τὴν ἐξυπηρετεῖ καὶ νὰ τὴν ἀνεβάζει ὀλοένα καὶ πιο πολὺ. Κι οἱ Ἕλληνες ἐπιστήμονες, εἴτε μικροὶ εἶναι εἴτε μεγάλοι στὰ χρόνια καὶ στὶς ἱκανότητες, ὀφείλουνε συνακόλουθα νὰ μὴν ἀδιαφοροῦνε γιὰ τὰ προβλήματα καὶ τὶς ἀνησυχίες τῶν ἑλλήνων καὶ τοῦ ἀνθρώπου γενικὰ πού σχετίζονται μὲ τὶς ἐπιστήμες τους, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀντιμετωπίζουν καὶ νὰ τοὺς δίνουνε μὲ τὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης τους τὶς σωστὲς, τὶς γόνιμες καὶ τὶς ἑξανθρωπιστικὲς λύσεις. Μὰ γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ τέτοιος προορισμὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἀπαραίτητη προϋπόθεσις εἶναι ἡ χρῆσις ἑνὸς σπουδαιότατου καὶ προσφορώτατου μέσου· ἡ χρῆσις ἑνὸς ζωντανοῦ καὶ κοινῶ γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνες γλωσσικοῦ ὄργανου, πού καθὼς εἶναι γνωστὸ, δὲν εἶναι ἄλλο παρά μονάχα κι ἀποκλειστικὰ ἡ δημοτικὴ μας γλῶσσα.

Δὲ σταματήσαμε ὅμως ἴσως ἐδῶ παρά ἀφοῦ συζητήσαμε καὶ συμ-

φωνήσαμε πάνω στὰ δυὸ αὐτὰ συνεξάρτητα προβλήματα, ἀποφασίσαμε καὶ σχηματίσαμε μαζί καὶ μὲ ἄλλους φοιτητὲς ἓνα τμήμα τοῦ Ἐκπολιτιστικοῦ Ὁμίλου τοῦ Πανεπιστημίου μας, στὴ «Φιλοπρόοδη Συντροφιά» πού ἔβαλε καὶ ἐπιδιώκει συνειδητὰ καὶ συστηματικὰ τοὺς παρακάτω σκοποὺς α) τὸ ξάπλωμα καὶ τὴ σωστὴ ἐφαρμογὴ τῆς δημοτικῆς γλώσσας σ' ὅλα τὰ εἶδη τοῦ γραφοῦ λόγου γενικὰ καὶ εἰδικώτερα σ' ὄλες τὶς ἐπιστήμες β) τὴν εὐεργετικὴ ἐκλαίκευσι καὶ μετὰδοσι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τέχνης σ' ὄλοένα καὶ πλατύτερους κύκλους γ) τὴν προκοπὴ καὶ τὸ ἀνάβασμα τῆς νεοελληνικῆς ἐπιστήμης καὶ μαζί τῆς ὅλης τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς καὶ δ) τὴν πρόθυμη συνεργασία μὲ ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς ὀμίλους πού ἐπιδιώκουνε τοὺς ἴδιους ἀναμορφωτικοὺς σκοποὺς. Ἐπειδὴ γιὰ τοὺς παραπάνω σκοποὺς πού βάλαμε, ἀρκετοὶ ἐπι-

στήμονες καὶ γενικὰ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ παλιότερα ἀλλὰ καὶ σήμερα ἐνδιαφεροθήκανε κι ἐνδιαφέρονται ἀκόμα, γιὰ τὸ ἢ «Φιλοπρόοδη Συντροφιά» θεωρεῖ σκόπιμο καὶ ἐπικαίρο νὰ ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμία τῆς καὶ τὴν πρότασι, ὅλοι οἱ φιλοπρόοδοι δημοτικιστὲς ἐπιστήμονες καὶ γενικὰ διανοούμενοι κι ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων τῆς πόλης, μας νὰ σχηματίσουνε ἓνα παρόμοιον ὄμιλο πού μὲ τὴν ὀμαδική, συστηματικὴ καὶ συντονισμένη του ἐργασία νὰ συντελέσει στὴ σωστὴ καὶ γόνιμη λύσι τοῦ μεγάλου καὶ σύνθετου αὐτοῦ προβλήματος πού μποροῦμε νὰ τὸ ποῦμε καλύτερα «Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη, Δημοτικὴ γλῶσσα καὶ Νεοελληνικὴ Ζωὴ» καὶ πού ἀπὸ τὴ μιά μεριά ἀπασχολεῖ ἔντονα ὅλους τοὺς Ἕλληνες ἐπιστήμονες κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ἐνδιαφέρει ἅμεσα καὶ ἐπιταχτικὰ ὄλο τὸ λαὸ τῆς Πατρίδας μας.

ΘΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Στῆς ἀνηφόριαις μου τὸ δρόμο
κουράστηκα. . . Κι ἀναζητοῦσα
Καμιά πηγὴ. Γιὰ λίγο μόνο
νὰ ξεδιψοῦσα! . . .

Μ' ἓνα φίλῃ σου μαγεμένο
ἔπαθα νὰ μαι κουρασμένη. . .
Καὶ ξαναπῆρα ν' ἀνεβαίνω
ξανανημένη!

ΒΑΣΩ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ

Μεστές αρώματα ἀγκαλιές λουλούδια
 τις ναρκωμένες μου αἰσθήσες ξυπνοῦνε.
 Στὴν ἄκρη τῶν χλομῶν χειλιῶν μου ἀνθοῦνε
 κάποιας χαρᾶς αὐθόρμητα τραγούδια.

Γλαρό τὸ μάτι χαίρεται τὸ θάμα
 τῆς ἀνοιξῆς· τὸ δροσερὸν ἀγέρι
 τῆ σκέψη μου, λευκὴ σὰν περιστέρι,
 στὴν ὁμορφιά σου φέρνει τὴν, ὡς τάμα.

Καὶ καλοτάξιδο πουλὶ κρεμιέται
 στοῦ πορφυροῦ χαμόγελου τὸν ἦχο
 ποῦ σὰν κι αὐτὸν στὴ ζωὴ δὲ θὰ συντύχῳ!
 Ὁ χωρισμὸς βαρὺς καὶ δὲ βαστιέται!

Γύρω μου ὅλα εἶναι ὠραῖα χρωματισμένα
 λὲς κ' ἔχουν κάτι ἀπ' τὴ δική Σου χάρη.
 Στὶς ρεματιές, στὰ δέντρα, στὸ χορτάρι
 δὲ βλέπω παρὰ Σένα. Μόνο Σένα...

Η. ΘΡΑΚΙΩΤΗΣ

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τὸ καλοκαίρι, πούφτασε ξανά,
 ποιὲς ἄραγε καινούργιες νάχει φέρει
 πνοὲς ἀπὸ τὰ μαγεμένα μέρη
 κι ἀπ' τὰ λευκὰ τοπία ποῦ περνᾷ;

Καὶ ποιῶν ψυχῶν τα μυστικά
 νὰ ἔδρευε
 καὶ νὰ μᾶς τάχει φέρει
 καὶ στὶς ψυχές—μας, ποῦ πονοῦν, νὰ τάσταξε
 —οὐσία χαρᾶς πλάστρα—
 κάποια ψυχῶν τὰ μυστικά. Ποιὸς ξέρει
 ἀπὸ ποιὰ ἄστρα.

Καὶ μὲ κοντύλι ζῶφορο στὸ νιόσαφτο
 του παρτεριου—μας χῶμα

τ' ἀπαλοχάραξε. Κι ἀκόμα
 μὲ χρώματα τὰ στόλισε καὶ μυροδιές
 καὶ με τ' ἀχνάρια τάσμιξε τοῦ διάβα—του
 καὶ στα κλαριά τα σκόρπισε καὶ στὶς βραγιές.

Τὸ καλοκαίρι, πούφτασε ξανά,
 κάποιας πνοῆς καινούργιες ἔχει φέρει.
 Κι' εἶν' οἱ πνοὲς αὐτὲς τὰ μυστικά
 κάποια ψυχῶν τ' ἀμίλητα. Ποιὸς ξέρει;
 ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ

Ἔτσι εἶναι πάντα
 ποτὲ πιά ἡ χαρὰ δὲ θὰ μᾶς ἔρθει.
 Τὴν εἶδαμε ἕνα πρωινὸ
 μᾶς ἔφερε δυὸ ρόδα
 καὶ τὸ βράδι μὲ τοὺς ἴσκιους
 τὴ χάσαμε.
 Τὰ χελιδόνια πέρασαν
 χωρὶς νὰ σταθοῦν.
 Ἔτσι εἶναι πάντα.
 Μόνο ποῦ νύχτωσε
 καὶ πρέπει νὰ κλείσουμε τὰ παράθυρα.

ΣΤΟΝ Μ. Α-ΚΙ

Φίλε
 Τὶς ὥρες «Ἱστορίες» σου ἀφουγκράζομαι ἀπόψε
 Ἔτσι ἀπλᾶ
 καθὼς μοῦ τὶς ψιθυρίζουν τὰ φύλλα
 ποῦ πέφτουν
 τὰ ρόδα ποῦ μαδοῦν ἀνήμπορα
 καθὼς μοῦ τὶς δείχνουν
 δυὸ ἐτοιμοθάνατα χέρια, κάτι κουρασμένες σελίδες.
 Οἱ στίχοι—σεμνὲς παρθένες—ποῦ γέρασαν
 μὲ κοιτάζουν
 καθὼς μὲ κοιτάζουν, δυὸ κελώρια
 ἀκίνητα μάτια
 ποῦ τὰ σταύρωσε ἡ πλήξη.

Η. ΘΑΣΙΤΗΣ

ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ

Από καιρό τώρα νοιώθαμε την ανάγκη της ίδρυσης ενός εκπολιτιστικού δμίλου μέσα στο Πανεπιστήμιο που θα μας βοηθούσε να κινηθούμε και να εκφράσουμε πιο συγκεκριμένα τις τόσες ζωντανές εκδήλωσες που βλέπαμε να μᾶς πλημμυρίζουν. Θέλαμε να ζήσουμε και ν' αναπτύξουμε πιο έντονα και συνειδητά κι όλες μας τις άλλες κλίσεις και ταλέντα που μένανε κρυμένα κάτω ἀπ' τή μόνη επισημονική κατάρτιση που μᾶς ἔδινε τὸ Πανεπιστήμιο.

Ἡ καλή προσπάθεια και πρωτοβουλία μερικῶν φοιτητῶν πέτυχε τὴν ίδρυση τοῦ δμίλου που μέσα σὰ ἕξη τμήματά του ὁ κάθε φοιτητὴς μπορεί νὰ καλλιεργήσει και ν' αναπτύξει κάθε του κλίση και ἰδιαίτερη καλλιτεχνική ἀγάπη.

Με ἰδιαίτερη χαρὰ κι ἀγάπη ἀγκαλιάσαμε τὸν Ε.Ο.Π. και μεις οἱ φοιτητὴς που μέσα στὴν κίνησή του πήραμε τὴ θέση μας γιὰ ν' αναπτύξουμε όλες μας τις καλλιτεχνικὲς ἰκανότητες τῆς γυναίκας ἐπιστήμονα.

Σήμερα σπουδάζουμε δίπλα στὸ νέο και ἐτοιμαζόμαστε νὰ βγοῦμε στὴ ζωὴ μὲ περισσότερα ἐφόδια ἀπ' ὅτι εἴχαμε χιές. Και σπουδάζουμε ὄχι γιὰ νὰ σταθοῦμε οἱ ἄγονες και στεῖρες ἐργάτισσες τῆς Ἐπιστήμης, οἱ κλεισμένες μέσα σὰ στενά και περιορισμένα πλαίσια τῆς Ἐπιστημονικῆς κατάρτισης μὰ γιὰ νὰ γίνουμε ὁ φορέας και τὸ μέσο τῆς πρακτικῆς τῆς ἐφαρμογῆς γιὰ τὴν καλλιτέρευση τῆς ζωῆς. Γιὰ τοῦτο νοιώθουμε ὅτι μὲ μόρφωση γιὰ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος, μὲ γυμναστική και ἀθλητι-

σμό γιὰ τὸ σῶμα μας και μουσική γιὰ καλλιέργεια τῆς ψυχῆς μας δυνατές, πειθαρχημένες και κατάλληλα διαπαιδαγωγημένες θὰ δώσουμε αὔριο στὴν κοινωνία τὸ χαρακτηριστὴρα που ἀρμόζει στὴ γυναίκα και τὸν προσορισμό τῆς. Γιὰ τοῦτο βλέπουμε τὸν Ε.Ο.Π. και τοὺς Σκοποῦς του μέσο γιὰ τὴν καλλίτερή μας κατάρτιση και μόρφωση.

Μὰ χρειάζεται και ζητιέται ἡ συμμετοχή κι ὅλων τῶν ἄλλων φοιτητῶν που μέχρι σήμερα μείνανε ἔξω, ξένες ἀπ' τὴ ζωὴ τοῦ δμίλου.

Ἀφοῦ προσίσαμε τὸν ἑαυτό μας γιὰ κάποια ἀνώτερη θέση μέσα στὶς τόσες τῆς ζωῆς πρέπει νὰ δεῖξουμε τὴ ζωντανή μας ὑπαρξη μὲ τὴν συμμετοχή μας σὲ κάθε φοιτητικὴ ἐκδήλωση και προσπάθεια. Κάθε μας ἰδιαίτερη κλίση κι ἀγάπη ἄς μὴν τὴν παραβλέψουμε και τὴν υποτιμήσουμε γιὰ τὴ τάχα δὲν ἀξίζει μπροστὰ στὴν Ἐπιστήμη—μὰ μὲ ἰδιαίτερη φροντίδα νὰ τὴν καλλιεργήσουμε και νὰ τὴν αναπτύξουμε, γιὰ τὴ ἔτσι και μεις καλλίτερες θὰ γίνουμε ἀλλὰ και στοὺς ἄλλους θὰ χαρίζουμε τὴ χαρὰ και τὴ μόρφωση.

Γιὰ τοῦτο ἀκόμη πιο έντονα νὰ πάρουμε μέρος στὴ λογοτεχνία, στὴ μουσική, στὸ θέατρο, τὴ ζωγραφική και τὸν ἀθλητισμὸ ἀφοῦ τόσα πολλὰ μπορούμε νὰ προσφέρουμε και νὰ κατορθώσουμε γιὰ τὴ, ἄς μὴ ξεχνᾶμε πὼς στεκόμαστε οἱ μορφωμένες, οἱ διανοούμενες γυναῖκες ἀπ' τις ὁποῖες περιμένουν όλες οἱ ἄλλες τὸ δείξιμο τοῦ δρόμου τῆς γυναίκας ἀπόστολῆς.

ΜΙΝΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ὁ Ἐκπολιτιστικός μας Ὅμιλος ὑπερπηδώντας μιὰ σειρά ἐμπόδια προσπάθει νὰ αναπτύξει όλες τις δημιουργικὲς ἰκανότητες σὲ συνδυασμὸ μὲ μιὰ ἀξιόλογη ψυχαγωγικὴ προσπάθεια. Ὅλοι οἱ φοιτητὲς θέλουμε νὰ μορφωθοῦμε, θέλουμε νὰ πλουτίσουμε τὸν ψυχικὸ μας κόσμο και νὰ κάνουμε κτῆμα μᾶς όλες τις ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις τῆς ἐποχῆς μας μὲ σκοπὸ τὴν ἀνακούφιση και τὴν πρόοδο τοῦ λαοῦ μας Μ' όλες τις στερήσεις που μᾶς ἐπιβάλλει ἡ δύσκολη ἐποχὴ μας δὲν ἀμελοῦμε ἀλλὰ ἐξακολουθοῦμε τὴν προσπάθειά μας αὐτή. Μὰ γιὰ νὰ καρποφορήσει ἡ προσπάθειά μας εἶναι ἀπαραίτητο νὰ τὴν κατανοήσουνε ὅλοι οἱ ἀρμόδιοι, και νὰ μᾶς δώσουνε πιο πολλὰ μέσα.

Και πρώτα: πρώτα μᾶς χρειάζονται βιβλία που καθὼς εἶναι γνωστὸ εἶναι σήμερα πανάκριβα και ἀπόσιτα στοὺς περισσότερους φοιτητὲς.

Δὲ θὰ ὑπῆρχε τρόπος ἀράγε τουλάχιστον οἱ ἀποροὶ φοιτητὲς νὰ παίρνουν δωρεὰν τὰ βιβλία που τοὺς χρειάζονται; Ἐπίσης πολλὰ ἐπιστημονικά συγγράμματα μπορούνε ν' ἀναπληρωθοῦνε μὲ δακτυλογραφημένες σημειώσεις τῶν παρὰδόσεων. Ἡ μαθηματικὴ σχολὴ μὲ τις ἐνέργειες τοῦ Πανεπιστημίου προμηθεύτηκε τὸ ἀπαιτούμενο χαρτί καθὼς και τὰ ἄλλα χρειαζόμενα γιὰ τὴν ἐκδοση σημειώσεων. Τὸ παράδειγμά της μπορούνε νὰ τὸ ἀκολουθήσουν και οἱ ἄλλες σχολές.

Κάτι ἄλλο ἐπίσης που πρέπει νὰ προσεχτῆ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο και τὸ Κράτος εἶναι ἡ πλήρωση τῶν κενῶν ἐδρῶν στὶς διάφορες σχολές λ.χ. στὴν νομικὴ σχολὴ χρόνια τώρα δὲν διδάσκονται ἡ θεωρητικὴ και ἐφαρμοσμένη Κοινωνικὴ Οἰκονομικὴ καθὼς και ἡ Δημοσίαι Οἰκονομικὴ. Στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ ἐπίσης χρόνια τώρα δὲν διδάσκεται ἡ Παιδαγωγικὴ και ἡ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία δηλαδὴ τὰ βασικώτερα μαθήματα τῆς σχολῆς.

Γιὰ όλες αὐτὲς τις ἐλλείψεις καθὼς και γιὰ πολλές ἄλλες που εἶναι γνωστὲς νομίζουμε πὼς χρειάζεται και μιὰ πιο στενὴ συνεργασία ἀνάμεσα στοὺς φοιτητὲς και στοὺς καθηγητὲς συνεργασία που ἀσφαλῶς θὰ καταλήξει στὸ καλὸ τοῦ Πανεπιστημίου μας και τῆς πατρίδας μας.

Ἡ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ποῖν ἀπὸ πέντε χρόνια περίπου, καθὼς θυμούνται πολλοί, εἶχε ἀρχίσει ἐπιτέλους νὰ λειτουργεῖ πολὺ κανονικά και μὲ πολλὴ τάξη ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη τῆς πόλης μας. Κι ἕνα σωρὸ φίλοι τοῦ βιβλίου νέοι κι ἡλικιωμένοι και τῶν δυὸ φύλων συχνάζανε ἐκεῖ καθημερινά.

Μὲ τὸ ξέσπασμα ὅμως τοῦ πολέμου σταμάτησε ἀπότομα ἡ λειτουργία τῆς μοναδικῆς αὐτῆς Βιβλιοθήκης τῆς πόλης μας κι ἀπὸ τότε (Ὀκτώβρης τοῦ 1940) δὲν ξανάνοιξε πιά.

Πολλοὶ ἐνδιαφερόμενοι και πολ- λὲς φορές σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα

Ίσαμε σήμερα ρωτούσανε και ρωτούνε, και μαζί τους ρωτούμε κι εμείς, όλους εκείνους που πρωτοστατήσανε τότε στο άνοιγμα της βιβλιοθήκης του Δήμου και που ευτυχώς βρίσκονται ακόμα σχεδόν όλοι τους στην πόλη μας. Πότε λοιπόν θ' ανοίξει η Δημοτική Βιβλιοθήκη της πόλης μας;

Ξαίρουμε βέβαια τις πολλές και μεγάλες δυσκολίες που υπάρχουνε, αλλά ξαίρουμε επίσης ότι είναι με, γάλη ανάγκη και τρανός πόθος πολλών νέων κι ηλικιωμένων συμπολιτών μας το άνοιγμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, κι ότι οι δυσκολίες και τὰ εμπόδια, που δὲ λείπουνε ἀπὸ καμιά προσπάθεια δὲν εξαφανίζονται μόνο τους ἀλλὰ με τὴν ἐνεργητικὴ καὶ φωτισμένη ἀντιμετώπισή τους. Γι' αὐτὸ θεωροῦμε ἐπιτακτικὰ ἀναγκαῖο νὰ προτείνουμε, ὅλοι οἱ πρωτεργάτες καὶ ἀρμόδιοι γιὰ τὸ ἄνοιγμα τῆς Δημοτικῆς μας Βιβλιοθήκης νὰ βρεθοῦνε, νὰ συνηγοροῦν καὶ νὰ φροντίσουνε με κάθε τρόπο γιὰ τὴ γρήγορη λειτουργία τῆς Δημοτικῆς βιβλιοθήκης. Θὰ εἶναι μιὰ ἐνέργεια κι ἓνα καθήκον πού θὰ τιμῆσει καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀρμόδιους καὶ τὴν πόλη μας.

Θ. Π.

ΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟ

Τῆ χρησιμότητα καὶ τὴ σημασία ἐνὸς καλοῦ καὶ πλούσιου Φοιτητικοῦ Ἀναγνωστηρίου, ὅπου θὰ μποροῦν ὅλοι οἱ φοιτητὲς πού ἔχουν ἀνάγκη νὰ βρῶσιν τὰ χρειάζουμένα γιὰ τὴ μόρφωσή τους βιβλία, πιστεύουμε πὼς δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀμφισβητήσῃ κανένας. Αὐτὸ θεωρεῖται σὰ μιὰ ἀπὸ τὶς βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν κανονικὴ λειτουργία τοῦ Πανεπιστημίου μας,

καὶ γι' αὐτὸ πρέπει ἰδιαίτερα νὰ προσεχθῆ.

Παλιότερα τὸ Φοιτητικὸ Ἀναγνωστήριό εἶταν ἀρκετὰ καλὰ τακτοποιημένο καὶ ἐξυπηρετοῦσε ὀπωδιῆποτε τὶς ἀνάγκες τῶν φοιτητῶν. Σήμερα ὅμως ἐξαιτίας τῆς πολεμικῆς κατάστασης τὸ Φοιτητικὸ Ἀναγνωστήριό ὅπως εἶναι καὶ κεῖ πού βρίσκεται δὲν ἐπαρκεῖ καθόλου στὶς φοιτητικὲς ἀνάγκες. Γι' αὐτὸ κάνουμε τὶς παρακάτω ὑποδείξεις γιὰ τὴ διευθέτηση καὶ τὴ βελτίωσή του πού εἴμαστε βέβαιοι ὅτι οἱ Πανεπιστημιακὲς ἀρχὲς θὰ τὶς ἐξετάσουνε καὶ θὰ ἀναλάβουνε τὴν πραγματοποίησή τους.

α) Νὰ βρεθοῦνε κι ἄλλες αἴθουσες γιὰ τὴν ἐπέκταση τοῦ Φοιτητικοῦ Ἀναγνωστηρίου, γιὰ τὸ μοναδικὸ κτίριο ὅπου στεγάζεται τῶρα βρίσκεται σὲ τέτοια ἀπομακρυσμένη θέση ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς πόλης καὶ τὸ Πανεπιστήμιο, πού δὲ μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς πῶ πολλοὺς φοιτητὲς μέσα στὶς δύσκολες κοινωνικὰς συνθήκες τῆς πόλης μας.

β) Νὰ πλουτιστῆ τὸ Φ. Ἀναγνωστήριό με περισσότερα βιβλία ἀπὸ τὶς ἀποθήκες τῆς Κεντρικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου μας κι ἀπὸ τὰ καινούργια πού βγήκανε τὴν τελευταία ἐξαετία καὶ νὰ γίνῃ κατάλογος τῶν βιβλίων τοῦ Φ. Ἀναγνωστηρίου πού νὰ εἶναι στὴ διάθεση τῶν φοιτητῶν καὶ

γ) Νὰ ἐγκατασταθῆ ἡλεκτροφωτισμός στὶς αἴθουσες τοῦ Ἀναγνωστηρίου καὶ νὰ ἐπεκταθοῦνε οἱ ὥρες τῆς ἐργασίας του ἴσαμε τὶς 6 μ.μ.

Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΦΕΛ

Ἀταίριαστο θὰ φανῆ ἴσως στὴν ἐπιπόλαια ἐξέταση. Κι' ὅμως ἀπόλυτα δικαιολογημένο καὶ ἀναγκαῖο θάναί πλάι στὴν ὑπόλοιπη ἐκφρα-

ση τῆς φοιτητικῆς ἐκπολιτιστικῆς ζωῆς μιὰ σελίδα νὰ τὴν πιάνουν καὶ τὰ οικονομικὰ καὶ ἐπιστιμικὰ ζητήματα τῶν φοιτητῶν.

Σ' ἓνα περιοδικὸ—θὰ πῆ ἴσως κάποιος—πού στὶς γιαιότερες του σελίδες μονάχα τῆς αὐτῆς τέχνης χαϊδευτικὲς φράσεις μποροῦνε νὰ γραφοῦν, φράσεις πού νὰ πραύνουν, νὰ γλυκαίνουν, νὰ ρίχνουν σ' ἐκσταση τὸν ἀναγνώστη, θάναί ἀνατριχιαστικὸ ν' ἀναγκάζεται ὁ ἀξιότιμος ἀναγνώστης νὰ διαβάξῃ καὶ φράσεις πού ἀναφέρονται σὲ τριγύματα «πελά». Νὰ ἡ ἀπάντησή μας. Τὸ περιοδικὸ τοῦτο σὰν ἐκφραστὴς τῆς φοιτητικῆς ζωῆς, τῆς λαχτάρας τοῦ μορφωμένου νέου νὰ φῦγει ἀπ' τὸ βούρκο τῆς πνευματικῆς ἀποτελμάτωσης ὅπου ἡ ζοφερὴ μας ἐποχὴ τὸν σπρώχνει, θὰ εἶταν μιὰ σπουδαία παράλειψη νὰ μὴν ἀναφέρειν τίποτα καὶ γιὰ τὴν οικονομικὴ κατάσταση καὶ τὶς ἀνάγκες τῶν φοιτητῶν. Γιὰ τὸ καθὼς εἶναι γνωστὸ τὰ ζητήματα τοῦτα ἔχουνε σήμερα μιὰ διαβολικὴ ἐπικαιρότητα καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς περισσότερους φοιτητὲς. Πρόσφυγες πολλοί, ἄλλοι ἀποκλεισμένοι, ἄλλοι μακριὰ ἀπὸ τὰ σπίτια μας καὶ γενικὰ ὅλοι στερημένοι ἀπὸ τὰ περισσότερα χρειάζουμένα, εἶναι αὐτοφάνερο πὼς τραγὸ μέρος τῆς σκέψης μας καὶ τῆς ζωῆς μας τ' ἀπορροφῶντε οἱ ἔγνιες γιὰ τὴ συντήρησή μας πού εἶναι ἐξἄλλου ἀπαραίτητη προϋπόθεση καὶ γιὰ κάθε ἄλλη παραπέρα ἐκπολιτιστικὴ ἀναζήτηση καὶ ἐκδήλωση. Κι' ἡ σελίδα αὐτὴ αὐτὸ τὸ σκοπὸ θὰ ἔχει. Θὰ κοιτάξῃ, θὰ φροντίζῃ καὶ θὰ γνωστοποιεῖ τὰ προβλήματα πού οἱ λύσει τους ἐνδιαφέρων ἄμεσα τοὺς φοιτητὲς καὶ θὰ δίνει ὅσο μπορεῖ τὴν πῶ σωστὴ γνώμη πᾶνω σ' αὐτὰ.

Ἐνα κέντρο πού συγκεντρώνει

τοὺς πῶ πολλοὺς φτωχοὺς φοιτητὲς (1300 καὶ πάνω) εἶναι ἡ φοιτητικὴ Λέσχη. Ἡ Φοιτητικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Λέσχης (ΦΕΛ), πού ὕστερα ἀπ' τὴν ἐκλογὴ τῆς ἀνάλαβε ἀμέσως καθήκοντα, ἔχει καταβάλλει κάθε προσπάθεια γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ ἐστιατορίου στὴ Λέσχη καὶ ἔλυσε τὸ ζήτημα. Μὲ τὴ δημιουργία ὅμως τοῦ ἐστιατορίου δημιουργοῦνται ζητήματα τάξης καὶ καθαριότητος μέσα στὴν αἴθουσα. Ἡ ΦΕΛ φροντίζει γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ ἐλπίζει νὰ τὸ λύσει ριζικὰ με τὴν πρόθυμη συμμετοχὴ ὅλων τῶν σιτιζομένων φοιτητῶν. Ἡ ΦΕΛ φροντίζει καὶ παρακολουθεῖ ἐπίσης τὴ διαχείριση τῶν τροφίμων τῆς Λέσχης.

Ἐνα ἄλλο μεγαλύτερο καὶ σοβαρώτερο ζήτημα εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ βραδυνοῦ συσσιτίου. Ἡ Ἐπιτροπὴ Προνοίας φοιτητῶν τὸ ἔχει ἀποφασίσει ἀπὸ καιρὸ καὶ ἡ ΦΕΛ τρέχει ἀδιάκοπα γιὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς τῆς ἀπόφασης. Ὁ Ἐρυθρὸς Στανὸς ὑποσχέθηκε στὴν ἐπιτροπὴ μας μιὰ ἀρκετὴ ποσότητα τροφίμων καὶ δὲν μένει τώρα παρὰ νὰ βρεθῆ τὸ λάδι καὶ νὰ κανονιστοῦνε μερικὰ τεχνικὰ ζητήματα. Οἱ ἔμποροι κι' οἱ βιομήχανοι τῆς πόλης μας πιστεύουμε ὅτι δὲν θ' ἀρνηθοῦνε τὴν προσφορά τοῦ στὴ Φοιτητικὴ Λέσχη καὶ θὰ τὴν ἐνισχύσουνε με χρήματα, με τροφίμα καὶ με εἶδη δουκιμοῦ.

Ἐνα ἄλλο ζήτημα πού ἀπασχολεῖ ὅλους τοὺς φοιτητὲς—εἴτε τῶνε στὴ Λέσχη εἴτε ὄχι—εἶναι ἡ ἱατρικὴ περίθαλψη τῶν φοιτητῶν κι' ἡ διαφώτισή τους πάνω στὰ ζητήματα τῆς υγιεινῆς. Μὲ μιὰ ἐκκλήση τῆς ΦΕΛ—τὸ Βο ἔτος τῆς Ἱατρικῆς σχολῆς πρόθυμα προσφέρθηκε νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὅλους τοὺς φοιτητὲς. Θὰ πρέπει ὅμως καὶ

οί φοιτητές των άλλων έτων της Ιατρικής να βοηθήσουν το υγειονομικό τμήμα που δημιούργησε ή ΦΕΑ και με ταχτικές διαλέξεις στις τάξεις και ένα πλούσιο φαρμακείο να αναποκριθή το τμήμα αυτό στις ανάγκες υγείας των φοιτητών.

Θά πρέπει άκόμα κι' όλοι οι γιατροί, φαρμακοποιοί, κι' όλοι οι εύποροι συμπολίτες μας να ενισχύσουν το τμήμα αυτό με φάρμακα, ζυμαρικά, γάλα, ρούχα και χρήματα για να μη μένουν άφημένοι στο έλεος του Θεού ένα σωρό άρρωστοι κι' άσθενικοί συνάδερφοί μας—αύριονοι επιστήμονες.

Τέλος ένα άλλο μεγάλο ζήτημα είναι κι' ή ένίσχυση με χρήματα και είδη ρουχισμού των άπόρων προσφύγων και άποκλεισμένων άπ' τα μέρη τους φοιτητών. Μιά ίματιοθήκη άπόρων κι' ένα ταμείο είναι κάτι που εύκολα θά γίνει όταν οι συμπολίτες μας και οι εύποροι συνάδερφοι δώσουνε ό,τι μπορούν.

Η ΦΕΑ δημιούργησε κι' όλας ύπηρεσία για την έξυπνότησή τους κι' ό Έρυθρός Σταυρός έκανε το πρώτο βήμα. Θά πρέπει όμως να κάνει κι' άλλα κι' οι άρχές της πόλης μας κι' οι εύποροι κάτοικοι να τον άκολουθήσουν.

ΦΕΑ (Φοιτητική Έπιτροπή Λέσχης)
Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ Ε.Ο.Π.

Κάθε άρχή είναι δύσκολη και μάλιστα κάτω από τόσες δύσκολες συνθήκες.

Τίποτε δέν ύπήρχε στο Παν)μιο, ένα σωρό δυσκολίες μονάχα και πολυ μακριά βλέπαμε τις σφαίρες της έκπολιτιστικής κατάκτησης. Μα ό νεανικός μας ένθουσιασμός, όξήλος με δείκτη τις άνώτερες πνευματικές επιδιώξεις δέν μās άφιναν ήσυχους

ούτε στιγμή, για τούτο με πίστη και φλόγα άρχίσαμε μιá προσπάθεια για έκπολιτιστική κίνηση και δράση.

Στην άρχή μερικοί χοροί στον «Όίκο Φοιτητού» με τα τραγούδια μιās παρέας κανταδόρων που ξεκούφαιναν τις άπάνω γειτονιές και οι άυτοσχέδιοι καλαμπουριστές και τυπίστες με την ομάδα των σκιτισσγράφων μας παραστάθηκαν στη γέννηση του Ε. Ο. Π. στην... «μπαράγκα του Φοιτητή».

Με την ομαδική συμμετοχή των συναδέλφων μας και τη βαθιά κατανόηση των έκπολιτιστικών σκοπών άπ' όλους τους φοιτητές δημιουργήθηκε ό τεράστιος παμφοιτητικός οργανισμός του Ε.Ο.Π. που καθοδηγείται σήμερα άπό μιá επιτροπή καθηγητών και φοιτητών διορισμένη άπ' τη Γεν. Διοίκηση Μακεδονίας.

Ό Ε. Ο. Π. δημιούργημα μόλις 6 μηνών με δημιουργική δουλιά, και μέσα άπό εμφανίσεις στεριώθηκε άκλόνητα στο κοινό της πόλης μας. Ύψώνεται πανώριος μέσα στο φοιτητικό κόσμο και σκορπά τη χαρά και την πρόοδο, γιατί πιστεύουμε άκράδαντα πώς ό νέος και τις πιο δύσκολες στιγμές τις ζωής του, πρέπει να τις αντιμετώπιζει με την χαρά στην καρδιά και το τραγούδι στα χείλη.

Σήμερα περιλαμβάνει τα παρακάτω τμήματα:

- 1) Φιλολογικό 2) θεατρικό 3) εικαστικών τεχνών 4) Μουσικό 5) άθλητικό και 6) τμήμα εκδόσεων.

Το φιλολογικό τμήμα με τη βοήθεια και την πρωτοβουλία των καθηγητών μας έδωσε περι τις 18 βδομαδιατικές διαλέξεις. Στόν τομέα αυτό πολλά πρόσφερε και ή «Φιλοπρόοδη Συντροφιά» των Δημοτικιστών μας. Πιστεύουμε πώς με την συμμετοχή των σχολών των

θετικών επιστημών—που ως τώρα σχεδόν είχαν λείψει—θά γίνονται συχνότερα.

Το θεατρικό τμήμα με τη βοήθεια του Κρατικού Θεάτρου της πόλης μας σύντομα έτοιμάζεται να άνεβάσει το πρώτο θεατρικό έργο.

Οι ζωγράφοι μας με τ' αξιόλογα καλλιτεχνικά προσόντα τους κέρδισαν τις πιο ένθουσιώδικες κριτικές για την πρώτη καλλιτεχνική φοιτητική έκθεση ζωγραφικής που δόθηκε στα τέλη του Όχτώβρη και που... «πραγματικά έννοιωσε ό κόσμος ότι ύπάρχει Πανεπιστήμιο». Στη γιορτή για την έκθεση ζωγραφικής πήρε μέρος το μουσικό τμήμα με τη χορωδία και την ορχήστρα του.

Έκτός άπ' την παραπάνω γιορτή το μουσικό τμήμα πήρε μέρος στη γιορτή που δόθηκε στο θέατρο Βαλαγιάννη, μαζί με το θεατρικό τμήμα προς τιμήν των νέων φοιτητών.

Το Παν)μιο μας που είνε ένα παμμακεδονικό κέντρο γιατί συγκεντρώνει ένα διαλεχτό κομμάτι της νιότης της μακεδονίας άπαιρεί να δώσει μιá ώθηση πλατύτερη.

Ευχάριστα δέχτηκε ό Ε. Ο. Π. την πρόσκληση άπ' τη Σχολή Μηχανικών «Ευκλείδη» και άπ' τους νέους της Τούμπας να τους ενισχύσει στις γιορτές τους. Πήρε μέρος το μουσικό τμήμα με την άθλητική και μιχτή χορωδία (70 άτομα), με σόλο βιολιού, πιάνου και τραγουδιού και το θεατρικό με άπαγγελίες.

Το άποκορύφωμα σ' όλες αυτές τις εμφανίσεις ήταν ή Πρωτοχρονιάτικη Φοιτητική Γιορτή που έγινε στα «Διονύσια» και την παρακολούθησαν πάνω άπό 2000 φοιτητές και άλλος κόσμος.

Η χορωδία μας με τα εύθυμα τραγούδια της τον «Χαυτομύγα»

κλπ. καταχειροκροτήθηκε και το δοξάρι του φοιτητή Άγραφιωτη κρατούσε σε ένταση τον κόσμο.

Στο τέλος έγινε το μίσημα δώρων του Ε. Ο. Π. στον Πρύτανη, στους καθηγητές, στη Λέσχη, στους αντιπροσώπους των σχολών και σε άλλους, σκίτσα μαζί με σταυρικά τετράστιχα που δλόκληρη ή αίθουσα συγκλονιζότανε άπ' τ' αυθόρμητα γέλια και τα χειροκροτήματα

Στην όργανωση και καλλιτεχνική έξύψωση του μουσικού τμήματος του Ε.Ο.Π. βοήθησε πολύ ό λαμπρός μουσικός και άνθρωπος μαέστρος μας κ. Χ' Μιχάλης.

Η νεκρωμένη άθλητική κίνηση στην πόλη μας είχε τον αντίκτυπο στο Παν)μιο που έσφυζε άλλοτε άπό άθλητική κίνηση. Το άθλητικό μας τμήμα κινήθηκε μ' επιτροπές σ' όλες τις κατευύνσεις κι' έξασφάλισε' τα πιο στοιχειώδη, μπάλες, δίσκους άκόντια κλπ.

Παράλληλα, με την ευγενική προσφορά του Δήμου Θεσ)νίκης άπό 10.000.000 και 3.000.000 της Γ. Διοίκησης βάζουμε τις βάσεις για ποδοσφαιρική ομάδα.

Η εμφάνιση της ομάδας του στίβου στον άγώνα ΠΑΟΚ-ΜΕΝΤ ένθουσίασε όλους και άνοιξε καινούργιους δρόμους στον άθλητισμό νης πόλης μας.

Ένας τέτοιος οργανισμός που γυρεύει να άγκαλιάσει με σφριγηλό νεανικό παλμό κάθε άνώτερη καλλιτεχνική κίνηση και να διαδώσει πλατιά το πνεύμα της, άπαραίτητο θάταν να εκδώσει κι ένα δημοσιογραφικό όργανο που να προωθεί τον Ε. Ο. Π.

Έτσι με τη βοήθεια της επιτροπής των καθηγητών και ύστερα άπό πολλές οικονομικές δυσχέρειες βλέπει το φως το «Ξεκίνημα», το περιοδικό μας που κλείνει όλους τους παλμούς μας, τον άγώνα για

τήν εκπολιτιστική μας προσπάθεια, τους πόθους μας και τις επιδιώξεις μας.

Με τέτοια συνεχή δράση απλώνει ο Ε. Ο. Π. δλοένα και περισσότερο ν' αγκαλιάσει όλες τις εκδηλώσεις του Παν(μίου) κάνοντας το ακόμα πιο δυνατό πνευματικό φάρο.

Γιάννης Τσαλουχίδης

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΑΣ ΘΕΑΤΡΟ

Ένα μεγάλο παμφοιτητικό χαιρετιστήριο στέλνουμε σ' αυτό το μοναδικό και νεοσύστατο πνευματικό κέντρο της πόλης μας και ολόκληρης της Βόρειας Ελλάδας. Η παρθένα πνευματικότητα της Θεσσαλονίκης νιώθει το πρώτο γερό σφίξιμο στη μέση της.

Στην ίδρυση του Κρατικού Θεάτρου. Θεσσαλονίκης, βλέπουμε σ' αυτό τη μήτρα πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας, τον βοηθό και παιδαγωγό της νεολαίας, τον προστάτη και προαγωγό κάθε καλλιτεχνικής προσπάθειας. Έμεις οι νέοι έτσι νιώθουμε το Κρατικό μας Θέατρο, και περιμένουμε να το δούμε γοήγορα στο δρόμο της μεγάλης του αποστολής.

Η πολυσύνθετη καλλιτεχνική φρονησιονομία γού Διευθυντή του κ. Λέοντα Κουκούλα, η άνωτερη καλλιτεχνική υπόσταση και συνειδητότητα του σκηνοθέτη, κ. Κωστή Μιχαηλίδη, των σκηνογράφων και ηθοποιών, δίνουν τις πιο γερές εγγυήσεις για ένα φωτισμένο και γόνιμο έργο.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Χωρίς να θέλουμε να αμφισβητήσουμε την αναμφισβήτητη άλλοστε καλλιτεχνική οντότητα της καλλιτεχνικής εταιρίας θά μās επιτρα-

πεί να δυσπιστήσουμε για την νοοτροπία της.

Νομίζουμε πώς επικρατεί εκεί μέσα μιā ναρκισσική στενότητα, που δεν ξέρουμε από ποῦ προέρχεται. Μήπως από την επαγγελματική ιδιότητα του σωματείου; Δεν τὸ πιστεύουμε γιατί αυτό είναι σχετικό και εξουδετερώνεται όταν ὑπάρχει θέληση γι' αυτό. Ή μήπως από καλλιτεχνική ὑπεροψία; Ἀνεξάρτητα ἂν κάτι τέτοιο μπορεί νὰ σταθεῖ ἢ ὄχι, φέρνουμε γιὰ παράδειγμα τὸ Κρατικὸ θέατρο πὸν ἂν καὶ πολὺ ἄνωτερο ἀπὸ κάθε ἄποψη, δὲν ἔχει τόσο ἀριστοκρατικὰ γούστα καὶ ἀτομικιστικὲς φιλοδοξίες.

Στὴν κριτικὴ μας αὐτῆ, πὸν δὲν θέλουμε νὰ ναι στενόκαρδη κ' ἀρνητικὴ, ὀδηγοῦμαστε ἀπὸ συγκεκριμένα γεγονότα.

Ἡ γνώμη μας εἶναι, πὸς τέχνη κλεισμένη σὲ δέκα μοναστὲς καλλιτέχνες, τέχνη πὸν δὲν πλησιάζει τὰ πιὸ πλατειᾶ στρώματα τῆς νεολαίας καὶ τοῦ λαοῦ καὶ δὲν ζεῖ τοὺς παλμούς τους, δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ σήμερα. Κι' ἔνα καλλιτεχνικὸ σωματεῖο σάν τὴν Καλλιτεχνικὴ Ἐταιρία μᾶς φαίνεται πὸς ἔχει πολὺ εὐρύτερους σκοπούς, ἀπὸ τὸ ἐγωιστικὸ καὶ ἄγνοο κλεισμο στὸν ἑαυτὸ του Ἄς δώσει λοιπὸν τὸ χέρι στὴν ἀφυπνιζόμενη καλλιτεχνικὴ τῆς πόλης μας, κ' ἄς πάρει μέρος στὶς γενικότερες καλλιτεχνικὲς προσπάθειες χωρὶς νὰ φοβᾶται τὸ γόητρό της.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΑΔΗ-Νοτιές» Ποιήματα

Στὴ στήλη τούτη, ἀπαραίτητη γιὰ κάθε ἐνημερωμένο περιοδικό, θά κρίνονται ὅλα τ' ἀξιόλογα λογοτεχνικὰ βιβλία, πὸν θά ναι, τὸ περισσότερο, γραμμένα ἀπὸ νέους συγγραφεῖς τῆς πόλης μας καὶ τῆς

ἄλλης Ελλάδας. Ἡ στήλη τούτη θά ναι ἀπόλυτα ἀμερόληπτη, γιὰ νὰ μπορέσει ἔτσι νὰ εκπληρώσει τὴ «βασικὴ» προϋπόθεση τῆς καλῆς κριτικῆς, τὴν ἀντικειμενικὴ δηλ. θεώρηση τῶν κειμένων, ἀνεξάρτητα ἀπὸ **προσωπικὲς συμπάθειες ἢ ἀντιπάθειες**. Κι' ἄκομα, θά προσπαθήσει νὰ κρατᾶ σ' ἐπικοινωνία τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ μὲ τὰ τελευταῖα ἔργα, ἰδιαιτέρα. — τονίζω πάλι —, τῶν νέων μας συγγραφέων, καὶ θά φροντίσει νὰ μένει πάντα στὰ προγραμματικὰ πλαίσια τοῦ περιοδικοῦ μας:

«Περιοδικὸ γραμμένο ἀπὸ νέους, περιοδικὸ γραμμένο γιὰ τοὺς νέους»

Σήμερα, πὸν ὁ ἐκδοτικὸς ὄργαμος στὴν Ἀθήνα ἔφτασε στὸ κατακόρυφο, ἢ λογοτεχνικὴ κίνηση τῆς πόλης μας δὲν παρουσιάζει, ἴσαμε σήμερα τουλάχιστο, τίποτε τὸ ἀξιόλογο, τόσο, πὸν νὰ νομίζει κανένας, πὸς στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπῆρξε ποτὲ λογοτεχνικὴ κίνηση στὴ Θεσσαλονικίη.

Νά, ὅμως ἕνα καινούργιο βιβλίο πὸν ἔχω μπροστὰ μου σὲ μιὰ πολὺ φροντισμένη ἐκδοση, γραμμένο ἀπ' τὸ συνάδελφο φοιτητὴ τὸ νέο ποιητὴ Θανάση Φωτιάδη. Εἶναι οἱ «Νοτιές» μιὰ συλλογὴ ποιημάτων, τὸ πρῶτο, ἀπ' ὅ,τι εἶμαι σὲ θέση νὰ ξέρω, λογοτεχνικὸ του παρουσίασμα.

Μὲ τὸ πρῶτο διάβασμα νιώθει ἀμέσως πὸς ὁ Φωτιάδης, δὲν εἶναι μόνον νέος στὰ χρόνια, μὰ καὶ στὴν ψυχῆ. Οἱ στίχοι του ξεχειλίζουν ἀπὸ νεανικότητα, αἰσιοδοξία, εὐτυχία, χαρὰ, ἔρωτα, ἀσυνήθιστο λιγάκι καὶ σπάνιο μέσα στὶς κλασικὲς φωνὲς τῶν νέων μας ποιητῶν.

... Σήμερα δὲν ἔχει λύπη τὰ κατάρτια πανηγυρίζουν κ' οἱ ἀφροὶ ἔγιναν ἐθελοντὲς τῆς ἀναστάσιμης χαρᾶς

(σελ. 9)

ἢ :

Ἐμεῖς χαιρόμαστε ὅπως τὰ καρᾶβια Ἀπλώνουμε στοὺς ἤλιους τὰ πανιά, κιαῖσθανόμαστε ζεστὲς τὶς φτεροῦγες μὲ τοὺς ἀσπασμοὺς τοῦ Φοῖβου.

(σελ. 21)

ἢ :

Σφουρίζω πρελούδια στὸν ἄνεμο κ' εἶναι ἡ καρδιά μου καρᾶβι κατὰσθηθα στὴ νηνεμία.

(σελ. 25)

Ἐτσι τὸ βιβλίο τοῦ Φωτιάδη προδιαθέτει εὐχάριστα τὸν ἀναγνώστη, πὸν μπορεῖ νὰ ἱκανοποιηθῆ μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ βλέπει νιάτα, εὐλικρίνεια, ζωή.

Μὲ μιὰ προσεκτικότερη ὁμως ἀνάλυση μερικῶν ποιημάτων, διακρίνεις ἕναν ἔγτονο κὶ ἀνυπόφορο πολλὲς φορὲς βερμπαλισμὸ. Εἶναι βέβαια πολὺ δύσκολο νὰ μὴν πέσει κανένας στὴ μεγαλοστομία ὅταν χειρίζεται τέτοια θέματα, πὸν χαρακτηριστικὸ του, εἶναι ἡ ὑμνικὴ διάθεση. Κακὸ ὅμως, πολὺ κακὸ εἶναι ὅταν πέφτει κανένας στὴ μεγαλοστομία πὸν συγγενεῖ με τὸν κούφιο ρητορισμό, Σ' ἀρκετοὺς στίχους τὸν διακρίνεται ζωνηρὴ ἢ ἐπίδραση τοῦ Ρίτσου—ὄχι τοῦ λυρικοῦ κ' ἑξαισίου Ρίτσου τοῦ «Τραγουδιοῦ τῆς ἀδελφῆς μου», ἀλλὰ τοῦ ρήτορα—Ρίτσου—(Τὸ δέος τῆς Δημοθυγίας τρομάζει τὴν ἀπέραντη χαρὰ μου σελ 10), καθὼς καὶ μιὰ ἀδικαιολόγητη προσπάθεια πρὸς τὸ ἀκατανόητο, ἐκεῖ πὸν τὸ νόημα πρέπει νὰ ναι ἀπλό καὶ καθαρό. Ἐγὼ—τουλάχιστο δὲν μπορῶ νὰ ξεγήσω γιὰτὶ αὐτὴ ἡ τάση νὰ προσωποποιῶνται ὅλες οἱ ἔννοιες κ' οἱ λέξεις, πὸν ὄχι μόνον δὲ δίνουνε κανένα βάρος στὸ νόημα τοῦ Ποιήματος, ἀλλ' ἀντίθετα ἠχοῦνε παράφωνα καὶ δυσάρεστα (Πίκρα, Εἰρωνία, Ἀλήθεια, Ἀπειρο, Ὁραία, Καλωσύνη, Ἠχώ, Στίχος, Εὐτυχία καὶ τόσα ἄλλα, ὅλα μὲ κεφαλαῖα.)

*Όταν ὁ κ. Φωτιάδης κατορθώ-
νει καὶ ξεφεύγει ἀπ' τὴ ρητορία,
μᾶς δίνει στίχους πραγματικὰ ὑ-
ποβλητικούς σὰν αὐτοὺς ἐδῶ :

*Όταν παραμερίσης τὴν ἄγλυ
τῆς μυστικοπαθῆς βυζαντινῆς ὁδύνης
θὰ διακρίνης ἀπλετα
μέσα σ' ἀπλούστατες νότες
τῆς ἀγαθῆς λατῆρας
μιά λεπτή καὶ πονετική μορφή
ποῦ χαμογελάει
σὰ χρώματα καὶ στοὺς ἤχους
ποθῶντας τὴν καλωσύνη σου.
Μονάχα ἐσὺ ξέρεις
ποῖο θάνατο τὸ εὐχάριστο ἐπιμύθιο
τῆς ἀρχαίας σειρᾶς τῶν ψαλμῶν.
(σελ. 17).

*Αρχετὲς φορές ὅμως μᾶς δίνει
καὶ στίχους τόσο ἀκατανόητους ὅσο
καὶ κενούς :

Ντύθηκες τὴν ἀστροφεγγιά
καὶ πῆγες νὰ ψάλλῃς τὴν καλωσύνη
σὰ μεταλλεῖα τῆς Πίκρας
σὰ δουχεῖα τῆς Εἰρωνίας (σελ. 18).

*Ἄς εἶναι. Μ' αὐτὰ δὲ θέλω νὰ
πῶ πὼς ἡ ἐντύπωση ἀπὸ τὸ διά-
βασμα τῶν ποιημάτων τοῦ «Φω-
τιάδη εἶναι κακὴ. Κάθε ἄλλο μά-
λιστὰ. Μ' ὅλα τὸς τὰ ἐλαττώματα,
κι ἄλλα τόσα νὰ εἴταν ἀκόμα, δια-
κρίνεις πὼς ὁ ποιητὴς ζεῖ καὶ αἰσ-
θάνεται σὰ νέος, ποῦ εἶναι τὸ κα-
λύτερο καὶ τὸ σπουδαιότερο προτέ-
ρημα. *Όσο γιὰ τ' ἄλλα, θὰ ῥθου-
νε μὲ τὴν πείρα, τὸ δούλεμα καὶ
τὸ χρόνο. Κι ἀσφαλῶς στὴν και-
νούργια ἐργασία τοῦ Φωτιάδη (οἱ
«Νοτιῆς» εἶναι γραμμένες γύρω σὰ
1940) ποῦ τὴν περιμένουμε, θὰ ὑ-
ποχωρήσουν ἀκόμη περισσότερο οἱ
ἀδυναμίεις, μπροστὰ στὸν παλμὸ
καὶ στὴ ζωντάνια τοῦ νέου ποιητῆ.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

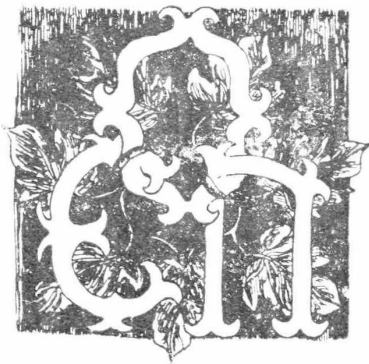
*Όσοι μᾶς στέλνουνε συνεργασία,
ὡς ἔχουνε ὑπ' ὄψει τοὺς τὰ παρα-
κάτω :

α) Οἱ συνεργασίες νά ναι γραμμέ-
νες εὐανάγνωστα καὶ μόνο ἀπὸ τὴ
μιά ὀψη τοῦ χαρτιοῦ. β) Τὰ διηγή-
ματα νὰ μὴν ξεπερνοῦν τις 3 σελί-
δες τοῦ περιοδικοῦ (τὸ πολὺ δηλ.
7500—8000 γράμματα). γ) Ἐπίσης οἱ
διάφορες μελέτες, ἐργασίες κριτικές,
νὰ μὴν εἶναι παραπάνω ἀπὸ 4 σελί-
δες. δ) Ἡ δημοσίευσις τῶν ἐγκρινο-
μένων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ χρονολο-
γικὴ σειρά ποῦ μᾶς ἔρχονται οἱ
συνεργασίες καὶ κυρίως, ἀπὸ τὸ χῶ-
ρο τοῦ περιοδικοῦ. ε) Μία μετάφρα-
ση πρέπει πάντα νὰ συνοδεύεται καὶ
ἀπὸ τὸ πρωτότυπο.

ΒΑΣ. ΣΤΑΜ. *Τὰ κρατοῦμε καὶ
θὰ δημοσιευθοῦν. Περιμένουμε νέα
συνεργασία σας. Κ. ΚΑΡΚ. Κρατοῦ-
με τὸ «Γῆ καὶ γαλήνη κι οὐρανὸ».
Γιὰ τὸ ζήτημα ποῦ θίγεται στὸ γράμ-
μα σας περάστε μιά μέρα ἀπὸ τὰ
γραφεῖα μᾶς νὰ σᾶς ἀπαντήσουμε
προφορικὰ. ΠΑΣΧ. ΙΑΤΡ. Ἀκατάλ-
ληλα. Μίμηση ὀρισμένων ξένων προ-
τύπων χωρὶς τὴν προσωπικὴ σας
σφραγίδα. Ὑστεροῦν ἐπίσης πολὺ
στὴν ἀρχιτεκτονικὴ καὶ στὸ δέσιμο
τῆς φράσης ΑΧ. ΙΑΤΡ. Δὲν ἀρκεῖ
μόνο ἡ συγκίνηση. Χρειάζεται καὶ ἡ
κατάλληλη διατύπωση. Γενικά δὲν
λέτε τίποτα τὸ προσωπικὸ, τὸ δικό
σας. ΤΑΚ. ΧΑΡ. Τὰ κρατοῦμε. Κα-
λύτερο ἢ «Ἐρωτευμένη» τὸ «Πορτραί-
το» θεματογραφικὸ. Νὰ μᾶς στείλετε
καινούργια συνεργασία σας. Γ.

ΠΑΘ. Ὁραῖο τὸ δημοσιεύουμε. Κ.
ΓΛΥΣΤΡ. Ἀπάνω σὰ ἴδια θέματα
ἔχουν γραφτῆ ἕνα σωρὸ ποιήματα.
Δὲ νομίζετε ὅτι χρειάζεται μιά ἀνα-
νέωση. ΡΟΥΛ. ΚΑΨΑΛ. Τὰ ἴδια θὰ
λέγαμε καὶ γιὰ σᾶς. Πρόκειται γιὰ
πρωτόγεια ποῦ ἀναφέρονται σὲ
πράγματα χιλιετοπωμένα. Φτάνουν
πιὰ αὐτὲς οἱ «μελαγχολίες» οἱ ἀπέ-
ραντες ἐρημιές, τὰ ἀπελιτισμένα «ὦ»
καὶ «ἄ» ποῦ μὲ τὸν τρόπο ποῦ λέ-
γονται φαίνεται καθαρά πὼς δὲν
πρόκειται γιὰ πραγματικὲς καταστά-
σεις ἀλλὰ γιὰ φιλολογία. ΙΩΑΝ.
ΑΓΓΕΛΑΚ. Καλὸ καὶ τὸ κρατοῦμε.
Θὰ προτιμοῦσαμε ὅμως νὰ δημο-
σιεύαμε κάτι καλύτερο δικό σας.
Στείλτε μᾶς νὰ διαλέξουμε. ΒΑΣ.
ΦΟΡ. Κυττάξτε τι γράφουμε σχετι-
κὰ μὲ τις μεταφράσεις στὴν ἀρχὴ
τῆς ἀλληλογραφίας. Ἄλλὰ καὶ στοι-
χειουργικὰ ὑστερεῖ. ΑΝΤΩΝ. ΖΑΧ.
θὰ δημοσιευτεῖ! Ἄλλὰ γιατί ἕνα
μόνο.

Τὸ «Ἐσκίνημα» εἶναι ὁ ἐκφραστὴς καὶ ὑποστη-
ρικτὴς ὄλης τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀνά-
πτυξης τῶν φοιτητῶν καὶ γενικὰ τῶν μορφωμένων
νέων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς βόρειας Ἑλλάδος.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 31
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

GEN. 9411